

Załącznik
do Uchwały Nr XXIV- 114/08
Rady Gminy Wierzbica
z dnia 30 grudnia 2008r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica

WIERZBICA 2008

Spis treści

WSTĘP:	4
WYKAZ OSÓB OPRACOWUJĄCYCH DOKUMENT:	5
I. CELE I PROCES TWORZENIA STRATEGII	7
II. PODSTAWY PRAWNE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	9
2.1. Zasady Polityki Społecznej	12
2.1.1. Zasada pomocniczości	12
2.1.2. Zasada solidarności	13
2.1.3. Zasada sprawiedliwości społecznej	13
2.1.4. Zasada dobra wspólnego	13
2.1.5. Zasada efektów odłożonych w czasie	14
2.1.6. Zasada szerokiego zasięgu skutków, zasada promieniowania efektów	14
2.1.7. Zasada akceptacji społecznej	14
2.1.8. Zasada kontroli społecznej	14
2.1.9. Zasada aktywności, zagrożenia społeczności	15
2.1.10. Zasada kompleksowości i sprzężenia zwrotnego	15
2.1.11. Zasada pozornego altruizmu	15
2.2. Uwarunkowania wynikające ze strategicznych dokumentów planistycznych	16
2.2.1. Dokumenty Unii Europejskiej	16
2.2.2. Polityki narodowe	19
2.2.3. Polityki regionalne	24
2.2.4. Polityki lokalne	25
III. PODSTAWOWE ZAGADNIENIA ZWIĄZANE Z POMOCĄ SPOŁECZNĄ	27
3.1. Pomoc społeczna- pojęcie, cele, zadania	27
3.2. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej	30
3.3. Akty prawne regulujące problematykę pomocy społecznej	31
IV. GMINNA POLITYKA SPOŁECZNA	32
4.1. Cele gminnej polityki społecznej	33
4.2. Zadania gminnej polityki społecznej	34
V. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO- GOSPODARCZA GMINY WIERZBICA ORAZ DIAGNOZA I ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA JEJ TERENIE	36
5.1. Charakterystyka Gminy Wierzbica	36
5.2. Trendy Społeczno- Gospodarcze	42
5.3. Beneficjenci Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy	42
5.4. Problemy społeczne gminy Wierzbica	44
5.4.1. Problemy związane z niepełnosprawnością i wiekiem starszym	47
5.4.2. Bezrobocie i ubóstwo	49
5.4.3. Dysfunkcje rodziny	60
5.4.4. Uzależnienie i przemoc w rodzinie	61
5.5. Katalog problemów gminy zidentyfikowanych i wybrany podczas warsztatów ze społecznością lokalną	62

IV. AKTUALNE ZASOBY DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	63
6.1. Ośrodek Pomocy Społecznej	63
6.2. Jednostka działająca na rzecz osób z problemem alkoholowym	64
6.3. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych - Koło Gminne w Wierzbicy	65
6.4. Koło Gminne Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów	66
6.5. Stowarzyszenie na Rzecz Gminy Wierzbica	67
6.6. Gminny Komitet Pomocy Społecznej w Wierzbicy	68
6.7. Szkolne koło PCK w Świącicy	68
6.8. Szkolne Koło Caritas przy Szkole Podstawowej w Wierzbicy	69
6.9. Gminna Biblioteka Publiczna w Wierzbicy	70
6.10. Szkolne Koło Caritas w Świącicy	71
6.11. Świetlica szkolna	72
VII. KIERUNKI ROZWOJU GMINY WIERZBICA- WIZJA	73
VIII. STRUKTURA CELÓW GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	74
8.1. Cele strategiczne (priorytety)	75
IX. ANALIZA SWOT	84
X. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII	88
10.1. Określenie odpowiedzialnych za koordynację realizacji strategii	90
10.2. Zidentyfikowanie wskaźników monitorowania strategii	91
10.3. Źródła finansowania strategii	92
10.4. System ewaluacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2014 roku	93
ZAKOŃCZENIE	94
SPIS TABEL	95

W p r o w a d z e n i e

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica do 2014 roku została opracowana i przyjęta uchwałą Nr XXX/X-192/06 Rady Gminy Wierzbica z dnia 26 października 2006 r. W okresie od jej uchwalenia do miesiąca listopada 2008 r. cel nadrzędny Strategii był realizowany.

Pomimo dwuletniego okresu jej obowiązywania w miesiącu grudniu 2007 r. rozpoczęto proces jej aktualizacji. W związku z zawartym porozumieniem o współpracy przy realizacji Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich między Województwem Lubelskim a gminą Wierzbica. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie we współpracy z Konsultantem Regionalnym sporządził opinię dotyczącą strategii. W świetle dokonanej oceny stwierdzono, że potrzebna jest aktualizacja Strategii. Zalecane postępowanie dotyczy między innymi aktualizacji:

- brak jest informacji jakich instytucji czy organizacji są przedstawiciele którzy tworzyli dokument w ramach zespołów tematycznych, brak również informacji na temat udziału przedstawicieli społeczności lokalnej w procesie wypracowywania strategii. Strategia nie była powiązana z innymi dokumentami na poziomie gminy, powiatu, województwa a także na szczeblu krajowym i europejskim, w strategii nie zostały wskazane źródła danych, wykorzystanych do sporządzania diagnozy, nie zostały określone wskaźnikami realizacji poszczególnych celów. Dlatego Gmina podjęła decyzję o aktualizacji strategii.

Wykaz osób opracowujących dokument:

Pełnomocnik ds. Przygotowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Wierzbica - Stanisław Dębowiak.

Zespół główny:

Zespół ds. Przygotowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Wierzbica:

1. Jadwiga Tywoniuk - Koordynator prac zespołu- Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy
2. Mieczysława Sołtys - Dyrektor Zespołu Szkół w Wierzbicy
3. Lucyna Guz - Radna Rady Gminy Wierzbica
4. Henryka Kraska - Emerytka
5. Urszula Bartniczuk - Dyrektor Szkoły Podstawowej w Święcicy
6. Pniowska Wiesława - Bibliotekarz Filii Bibliotecznej w Święcicy
7. Franciszek Kapeluszy - Sołtys
8. Anna Tymoszek - Kierownik Szkoły Filialnej w Wólce Tarnowskiej
9. Ewa Okoń - Referent Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy
10. Józef Gwóźdź - Przewodniczący Gminnego Koła Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych
11. Bogdan Kulbicki- Radny Rady Gminy Wierzbica
12. Robert Pyzik - Starszy Referent Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy

Zespoły tematyczne:

I. Zespół ds. osób niepełnosprawnych i starszych

1. Marianna Łakuta- Koordynator- Przewodnicząca Gminnego Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Wierzbicy
2. Zbigniew Korniak - Sołtys, Radny Rady Gminy Wierzbica
3. Wioletta Skomorowska - Pracownik Socjalny OPS w Wierzbicy
4. Renata Bąk - Pielęgniarka środowiskowa w Wierzbicy

II. Zespół ds. bezrobocia i ubóstwa

1. Beata Kołodziej-Greszta- Koordynator- Podinspektor Urzędu Gminy Wierzbica
2. Elżbieta Winiarska - Pracownik Socjalny OPS w Wierzbicy
3. Anna Tymoszek - Kierownik Szkoły Filialnej w Wólce Tarnowskiej
4. Ewa Okoń - Referent Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy
5. Katarzyna Hanc - Nauczyciel
6. Leokadia Zawisza - Nauczyciel

III. Zespół ds. dysfunkcji rodzin

1. Małgorzata Oreszczuk - Koordynator- Pedagog szkolny
2. Irena Skuza - Higienistka szkolna
3. Henryka Książek - Z-ca Dyrektora Zespołu Szkół w Wierzbicy
4. Krystyna Łysomirska - Katechetka
5. Halina Rybaczuk - Katechetka
6. Jadwiga Tywoniuk - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy

IV. Zespół ds. uzależnienia i przemocy w rodzinie

1. Bożena Buch- Koordynator- Przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2. Krzysztof Winiarski - Inspektor Urzędu Gminy Wierzbica
3. Wiesław Stępiak - Emerytowany Policjant
4. Wanda Mazurek - Pielęgniarka środowiskowa w Wierzbicy

I. Cele i proces tworzenia strategii

Podstawa prawną do opracowania strategii jest zapis art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. Nr 115, poz. 728 z 2008 r.).

„ Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1. Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Prace nad aktualizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów społecznych zostały rozpoczęte w grudniu 2007 r. i zakończyły się w listopadzie 2008 r. cały proces strategii trwał długo ze względu na patrycypacyjny proces opracowywania aktualizacji, czyli zaangażowanie do prac nad strategią jak największej części społeczności lokalnej.

Prace nad strategią prowadzone były przez Zespół do spraw aktualizacji strategii w składzie:

- 1) Stanisław Dębowskiak - Sekretarz Gminy Wierzbica
- 2) Urszula Bartniczuk - Dyrektor Szkoły Podstawowej w Święcicy
- 3) Marianna Łakuta -Przewodnicząca Gminnego Koła Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Wierzbicy
- 4) Bożena Buch - Przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wierzbicy
- 5) Beta Kołodziej- Greszta – Podinspektor Urzędu Gminy Wierzbica
- 6) Jadwiga Tywoniuk – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy

W pracach nad aktualizacją strategii uczestniczyła szeroka grupa liderów społeczności lokalnej, radnych, sołtysów, przedstawicieli i pracowników urzędu gminy i jednostek organizacyjnych gminy, członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, dyrektorów szkół, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz beneficjentów ośrodka pomocy społecznej.

Prowadzono cykl spotkań ze społecznością lokalną. Na spotkaniach poruszano problem aktualizacji GSRPS. Przeprowadzono dyskusję na temat potrzeb lokalnych, przedstawiono katalog usług społecznych, zebrano wnioski społeczności dotyczące problemów społecznych, które należałoby uwzględnić podczas aktualizacji.

W dniach 7 maja 2008 r. i 8 września 2008 r. odbyły się warsztaty, podczas których lokalni liderzy wypracowali aktualizację strategii oraz sformułowali wizję rozwoju gminy.

Przyjęta podczas aktualizacji metoda tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowana została przy udziale różnych grup społecznych i pomocy ekspertów. Okres realizacji aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych pozostawiono bez zmian, tj. na lata 2008-2014, co daje siedem lat na realizację przyjętych działań, szczególnie przy pozyskiwaniu funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

II. PODSTAWY PRAWNE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

Projekt ustawy o zasadach prowadzenia polityki społecznej definiuje politykę społeczną jako zespół wzajemnie powiązanych działań administracji publicznej i partnerów społeczno-gospodarczych podejmowanych i realizowanych w zakresie zatrudnienia, zabezpieczenia społecznego, edukacji, zdrowia i mieszkalnictwa, których celem głównym jest integracja społeczna oparta na dialogu i wiedzy. Główne obszary, w których polityka społeczna jest realizowana to polityka zatrudnienia, rynku pracy, zabezpieczenia społecznego, polityka edukacyjna oraz ochrony zdrowia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Wierzbica na lata 2008-2014 jest długookresowym dokumentem planistycznym, stanowiącym uzupełnienie Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica.

Instytucjami odpowiedzialnymi za prowadzenie polityki społecznej w skali kraju jest Rada Ministrów, w skali regionu, wojewoda i samorząd wojewódzki, natomiast na poziomie lokalnym samorządy powiatowe i gminne.

Podstawą do realizacji zadań z zakresu polityki społecznej są odpowiednie strategie przyjmowane na każdym z trzech poziomów koordynacji oraz konkretne programy operacyjne. Na poziomie krajowym kierunki i priorytety polityki społecznej wyznacza Narodowa Strategia Integracji Społecznej, przygotowywana przez ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego. Określa ona w szczególności priorytety dotyczące: promocji zatrudnienia; zabezpieczenia społecznego; rodziny; integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; edukacji i rozwoju zasobów ludzkich; ochrony zdrowia i opieki długoterminowej; warunków pracy; mieszkalnictwa; zapobiegania wszelkiej dyskryminacji oraz zróżnicowaniu; dialogu społecznego; rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Zakres regionalnych strategii będzie nieco mniejszy w stosunku do strategii krajowej i będzie dotyczył programów: na rzecz zatrudnienia; przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; działań na rzecz kobiet; wyrównywania szans osób niepełnosprawnych; pomocy społecznej; przeciwdziałania dyskryminacji; profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica na lata 2008-2014” w swej treści uwzględnia rekomendacje sformułowane w następujących dokumentach:

- Strategia Lizbońska;
- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015;
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013;
- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013;
- Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013;
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski;
- Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004-2006;
- Narodowa Strategia Spójności;
- Strategia Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007-2013;
- Założenia polityki ludnościowej w Polsce;
- Narodowy Plan Działań na rzecz Dzieci na lata 2007-2013;
- Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012;
- Strategia rozwoju edukacji na lata 2007-2013;
- Narodowa Strategia Zdrowia na lata 2007-2013;
- Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013;
- Program budowy mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej;
- Narodowy Program Stypendialny;
- Programy Operacyjne na lata 2007-2013;
- Krajowa Strategia Zatrudnienia na lata 2007-2013;
- Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013 (założenia);
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2005-2013;
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2005-2007;
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu chełmskiego na lata 2006-2013;
- Powiatowy program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2005-2008;

- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu chełmskiego na lata 2007-2015;
- Strategia Rozwoju Gminy Wierzbica;

oraz aktach prawnych:

- Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 142 z 2001 r., poz. 1591 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. Nr 142 z 2001r., poz.1592 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 245, poz. 2104 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. Nr 115, poz. 728 z 2008r.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008r. Nr 14, poz. 92),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz.873),
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. Nr 223 z 2007r., poz.1655 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 – z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 94, poz. 651),

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.).

2.1. Zasady Polityki Społecznej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest zgodna z podstawowymi zasadami życia społecznego, w szczególności zaś z zasadą pomocniczości, dobra wspólnego, partycypacji społecznej i współodpowiedzialności. Wszelkie podejmowane przedsięwzięcia będą prowadzone w oparciu o współdziałanie aktywnych podmiotów działających w ramach i na rzecz społeczności lokalnej. Działania te będą kierowane głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie życia społecznego wykluczonych społecznie, lub zagrożonych tym zjawiskiem.

2.1.1. Zasada pomocniczości.

Zasada pomocniczości oznacza, że zorganizowani w różnych układach obywatele rządzą swoimi sprawami w granicach praw, a państwo podejmuje tylko te działania, których sami obywatele wykonać nie potrafią i nie mogą. Zasada pomocniczości wymaga znalezienia równowagi między możliwie nieskrępowaną aktywnością obywatelską a interwencją państwa (dla „wspólnego dobra”).

Zasada ta zobowiązuje do "uzupełniającej pomocy" większych społeczności w stosunku do mniejszych, a wszystkie społeczności dla osoby ludzkiej, która jest źródłem, fundamentem i celem wszelkiego życia społecznego.

Gmina w miarę swoich możliwości będzie koncentrowała się na zadaniach, które muszą być wykonane przez sektor publiczny, których nie da się przekazać innym podmiotom. Sami zaś obywatele nie są w stanie rozwiązać problemów poruszonych w strategii. Dodatkowo w późniejszym etapie realizacji celów będzie można liczyć na pomoc organizacji pozarządowych, a na końcu państwa. Państwo pojawia się dopiero wtedy, gdy działania na „niższych szczeblach” okażą się niewystarczające.

2.1.2. Zasada solidarności.

Zasada solidarności jest często utożsamiana z zasadą dobra wspólnego. Zasada solidarności opiera się na jedności rodzaju ludzkiego powiązanego różnymi zależnościami, które domagają się pełniejszego zespolenia między ludźmi w duchowym braterstwie i miłości. Solidarność zakłada wzajemne zrozumienie i współpracę między jednostkami, ugrupowaniami społecznymi i państwami oraz całą ludzkością, której celem jest światowe dobro wspólne.

Zobowiązuje ona jednostki i społeczności ludzkie do uwzględnienia obydwu tych krańców życia społecznego, tj. dobra wspólnego i dobra osoby ludzkiej.

2.1.3. Zasada sprawiedliwości społecznej.

Zasada sprawiedliwości społecznej jest normą stosunków zachodzących między grupami społecznymi, która reguluje ich uprawnienia i wzajemne obowiązki przez wymóg oddawania każdemu tego, co mu się należy. To, "co się należy", jest pojmowane "społecznie", tzn. uwzględnia usytuowanie jednostek w szerszych relacjach społecznych i egzekwuje wymogi porządku społecznego, realizującego się w dobru wspólnym. Ludzie różnią się nawzajem od siebie pod względem możliwości fizycznych, intelektualnych i moralnych. Sprawiedliwość domaga się zarówno usunięcia wszelkich form dyskryminacji ludzi, jak i usunięcia zbytnich nierówności gospodarczych.

2.1.4 Zasada dobra wspólnego.

Zasada dobra wspólnego odślania wzajemne związki pomiędzy dobrem jednostki a dobrem ogółu. Ustala harmonię obu tych wartości i staje się tym samym podstawą ładu społeczno-gospodarczego. Dobro wspólne to suma warunków życia społecznego, jakie bądź zrzeszeniom, bądź poszczególnym członkom społeczeństwa pozwalają osiągać pełniej i łatwiej własną doskonałość. Dobro wspólne tworzy rację istnienia każdej społeczności i jest celem postępowania jej członków.

Zasada dobra wspólnego zobowiązuje ludzi do współpracy dla dobra wspólnego w zakresie tak mniejszych, jak i większych społeczności.

2.1.5. Zasada efektów odłożonych w czasie.

Potrzeby indywidualne nie zaspokojone w danym momencie mogą przynosić nie tylko natychmiastowe, niekorzystne skutki, ale ich negatywne efekty mogą ujawniać się w przyszłości. Natomiast inwestycje społeczne mające miejsce w danym czasookresie mogą wywoływać pozytywne skutki zarówno w teraźniejszości, jak i w przyszłości. Tak, więc należy pamiętać, iż efekty działań społecznych lub ich zaniechania mogą ujawniać się dopiero w pewnej, bliżej nieokreślonej perspektywie czasu.

2.1.6. Zasada szerokiego zasięgu skutków, zasada promieniowania efektów.

Powyższa zasada polega na tym, iż działania podejmowane w jednej ze sfer życia społecznego wywołują skutki w innych sferach z nią powiązanych. Żadna sfera czy dziedzina życia nie jest samoistna, ale współgra z innymi.

2.1.7. Zasada akceptacji społecznej.

Działania władz powinny budzić pozytywne emocje społeczne. Jeżeli jednak spotykają się one z ogólnym społecznym oporem, gmina powinna przygotować plan, który zawierałby:

- wyjaśnienie celu podjętego działania,
- jawność wszelkich poczynań,
- poparcie uznanych w środowisku autorytetów,
- akcję informacyjną poprzedzającą decyzje,
- zaangażowanie do realizacji celu jak największej liczby osób i instytucji,
- obserwowanie, wskazywanie i podkreślanie pierwszych sukcesów i wspólne ich świętowanie,
- ujawnianie trudności i ewentualnych niepowodzeń.

2.1.8. Zasada kontroli społecznej.

Kontrola społeczna to zespół czynników kształtujących zachowanie jednostki w sposób społecznie pożądaný. Czynniki te występują w dwóch aspektach – statycznym i dynamicznym. Aspekt statyczny – to społeczny system normatywny

przedstawiający wzorzec zachowań wymaganych. Aspekt dynamiczny – to społeczne oddziaływanie represyjne i prewencyjne, podjęte w wyniku stwierdzenia rozbieżności pomiędzy aktualnym lub prawdopodobnym zachowaniem jednostki a wymaganiami systemu normatywnego, oddziaływania zmierzające do usunięcia lub zmniejszenia tej rozbieżności. Każda zbiorowość lokalna rozwija własny system wartości, miar, ocen, nakazów i zakazów, według których ocenia podejmowane działania. Kontrola społeczna jest kwintesencją obywatelskości. Stąd postulat budowania przez obywateli ciał czy też organizacji kontrolnych, monitorujących.

2.1.9. Zasada aktywności – zaangażowania społeczności.

Wiąże się z wykorzystaniem działań z udziałem przedstawicieli środowiska, których problem dotyczy oraz tych, których potencjał może zostać wykorzystany w rozwiązywaniu problemów społecznych, jak i polepszaniu warunków życia społecznego.

2.1.10. Zasada kompleksowości i sprzężenia zwrotnego.

Zmiany dokonane w jednym obszarze życia jednostki zawsze powodują zmiany

w innych jego dziedzinach, np.:

brak wykształcenia → brak pracy → brak dochodu → zasiłek → utrata poczucia wartości → niechęć do otoczenia → obniżenie poziomu życia → konflikt z rodziną → przestępczość, alkoholizm.

2.1.11. Zasada pozornego altruizmu.

To pomoc tzw. osobom wykluczonym w interesie osób niewykluczonych. Wprowadzając działania społeczne na rzecz grupy wykluczonej bądź zagrożonej wykluczeniem społecznym, argumentujemy je dobrem powszechnym. Należy pamiętać, iż nowe działania, które są wprowadzone, muszą być dobre dla ogółu społeczeństwa. Pomagając ludziom starszym bądź niepełnosprawnym nie można zapominać o reszcie mieszkańców. Ich potrzeby też są ważne. Nie można lekceważyć żadnej ze stron.

Ten system zasad tworzy prawdziwy, personalistyczny i humanistyczny porządek społeczny w płaszczyznach wszystkich społeczności ludzkich, poczynając od rodziny, poprzez różne mniejsze i większe społeczności w państwie, a na społeczności ludzkości skończywszy.

2.2. Uwarunkowania wynikające ze strategicznych dokumentów planistycznych.

2.2.1. Dokumenty Unii Europejskiej. Strategia Lizbońska.

Strategia Lizbońska przyjęta w marcu 2000 roku jest obecnie najważniejszym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Jej celem jest uczynienie z Unii wiodącej gospodarki świata w perspektywie do 2010 roku. Przyjęcie tego programu było wyrazem uświadomienia sobie konieczności zasadniczej reformy systemu społeczno-gospodarczego Europy. Strategia skupia się na czterech najważniejszych kwestiach, którymi są: innowacyjność, liberalizacja, przedsiębiorczość oraz spójność społeczna (kształtowanie nowego aktywnego państwa socjalnego). Podstawowym przesłaniem strategii są następujące priorytety:

- Tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania i rozwoju firm innowacyjnych, szczególnie w grupie MSP oraz stymulowanie przedsiębiorczości;
- Rozwój aktywnej polityki zatrudnienia;
- Poprawa jakości pracy;
- Mobilność pracowników – otwarcie europejskich rynków pracy;
- Inwestowanie w zasoby ludzkie;
- Zabezpieczenia społeczne i promowanie integracji społecznej.

W zakresie promowania integracji społecznej Strategia Lizbońska zwraca szczególną uwagę na kwestię postępującej marginalizacji społecznej. W opinii Rady Europejskiej społeczeństwo informacyjne niesie ze sobą ogromny potencjał, który może być pomocny w ograniczeniu marginalizacji społecznej, zarówno poprzez stworzenie warunków ekonomicznych, jak i poprzez tworzenie nowych możliwości uczestnictwa w rozwoju gospodarczym.

W dziedzinie inwestowanie w zasoby ludzkie, Rada Europejska podczas szczytu lizbońskiego wskazała, iż do priorytetów należy rozwijanie systemów edukacyjno-szkoleniowych, które byłyby ściśle dopasowane do potrzeb poszczególnych grup społecznych i zawodowych.

Poprawa jakości zatrudnienia według Rady Europejskiej może być osiągnięta tylko poprzez jednoczesne zwiększenie zarówno liczby, jak i jakości miejsc pracy. Działania powinny w szczególności dotyczyć promowania właściwego otoczenia pracy dla wszystkich, w tym równości szans osób niepełnosprawnych oraz mężczyzn i kobiet, elastycznej organizacji czasu pracy, pozwalającej łatwiej godzić życie zawodowe z osobistym, edukacji i kształcenia ustawicznego, zdrowia i bezpieczeństwa w miejscu pracy.

Nowym priorytetem w ramach Strategii Lizbońskiej jest utworzenie europejskiego rynku pracy. Rada Europejska uznała, że znoszenie przeszkód w mobilności zawodowej pracowników jest nieodzownym czynnikiem modernizacji i podnoszenia elastyczności rynków pracy.

W zakresie aktywnej polityki na rzecz pełnego zatrudnienia zobligowano państwa członkowskie do corocznego opracowywania raportów informujących o podjętych działaniach, zarówno na poziomie narodowym, jak i wspólnotowym, które mogłyby być prezentowane podczas kolejnych szczytów poświęconych kwestiom społecznym.

W obszarze tworzenia sprzyjających warunków dla powstawania i rozwoju firm innowacyjnych, szczególnie w grupie MSP oraz stymulowania przedsiębiorczości, podkreślono konieczność podjęcia działań w celu obniżenia kosztów prowadzenia działalności gospodarczej i wyeliminowania zbędnej biurokracji.

W brukselskich konkluzjach Rady Europejskiej z marca 2005 r. znalazły się wnioski z oceny pięciolecia realizacji Strategii Lizbońskiej, gdzie potwierdzono, że Europejski Model Społeczny opiera się na realizacji dwóch głównych celów: pełnego zatrudnienia i spójności społecznej.

Równie istotne miejsce zajmuje spójność społeczna w dokumentach Rady Europy, a szczególnie w Strategii Spójności Społecznej z 2000 r. potwierdzonej i

rozbudowanej w Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej z 2004 r., która była oparta na raporcie „Dostęp do praw społecznych w Europie”.

We wszystkich wspomnianych dokumentach traktuje się jako oczywistą myśl, że odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która przynosi korzyści wszystkim obywatelom i całemu społeczeństwu. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększaniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach, m.in. na rynku pracy.

Kolejne istotne założenia Europejskiego Modelu Społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy to:

- odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu;
- oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego;
- wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne;
- uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych;
- uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk, jak zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.

2.2.2. Polityki narodowe.

Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015.

Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin.

Podniesienie poziomu i jakości życia ma umożliwić polityka państwa pozwalająca na szybki, trwały rozwój gospodarczy w perspektywie długookresowej, oparty na rozwoju kapitału ludzkiego, zwiększaniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki i regionów, w tym na inwestycjach w sferze badań i rozwoju, oraz na uzyskanie stabilnych warunków ekonomiczno-społecznych i środowiskowych zapewniających europejski poziom i jakość życia obywateli i rodzin w kraju i wspólnotach lokalnych. Funkcjonowanie wspólnoty i jej bezpieczeństwo powinno być oparte o zasadę subsydiarności. W sytuacjach zagrożeń przerastających możliwości reagowania społeczności lokalnej powinna ona mieć wsparcie właściwych organów administracji publicznej.

Priorytetami strategicznymi SRK w sferze polityki społecznej są:

- Poprawa stanu infrastruktury społecznej.
- Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.
- Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 (którego składową jest Krajowa Strategia Zatrudnienia na lata 2007-2013).

Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2007-2013 jest strategią obejmującą całokształt działań rozwojowych kraju, bez względu na pochodzenie środków finansowych. Tak więc poza przedsięwzięciami współfinansowanymi z budżetu UE, uwzględnione w niej zostały działania finansowane wyłącznie z zasobów krajowych.

Misją Narodowego Planu Rozwoju jest podniesienie jakości życia obywateli w Polsce.

Cele strategiczne Planu to:

- Utrzymanie gospodarki na ścieżce wysokiego wzrostu gospodarczego.

- Wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia.
- Podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Z ww. celów wynikają główne priorytety NPR:

- Wiedza i kompetencje rozumiane jako poprawa jakości kształcenia, jego upowszechnienie na poziomie średnim i wyższym oraz promocja idei uczenia się przez całe życie.
- Zatrudnienie, aktywizacja i mobilność rozumiane jako dążenie do tworzenia nowych miejsc pracy i zwiększanie poziomu zatrudnienia oraz uzyskanie mobilności zasobów siły roboczej w celu lepszego dostosowania popytu i podaży na rynku pracy, a tym samym ograniczenia bezrobocia i wykluczenia społecznego.
- Integracja społeczna rozumiana jako stan sprawiedliwej, wolnej od nierówności struktury społecznej, którego osiągnięcie jest możliwe poprzez działania wspólnotowe oparte na zasadach dialogu wzajemności i równorzędności, a w rezultacie prowadzące do celu, jakim jest funkcjonowanie społeczeństwa w warunkach demokratycznego ładu społecznego, wyznaczonego współuczestnictwem, rządami prawa i poszanowaniem różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy w realizacji ich życiowych celów.

Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013.

Celami Strategii Polityki Społecznej rządu w latach 2007-2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.

Priorytet 1 - Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.

Priorytet 2 - Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.

Priorytet 3 - Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.

Priorytet 4 - Budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym.

Priorytet 5 - Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.

Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.

Priorytet 7 - Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski.

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej (NSIS), przyjętej w czerwcu 2004 roku. Priorytety NSIS stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 r.

W zakresie edukacji i przedstawiają się one następująco :

- Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- Upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- Upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji prawa do zabezpieczenia socjalnego:

- Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- Ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w kraju UE.

W zakresie działań dotyczących rynku pracy bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem,

w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w NSIS pięć z dwudziestu priorytetów odnosi się do sfery działań dotyczących realizacji prawa do pracy:

- Ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- Zmniejszenie bezrobocia wśród młodzieży;
- Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- Zwiększenie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy;
- Upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie ochrony zdrowia:

- Wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;
- Upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- Zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji innych praw społecznych:

- Zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- Zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- Rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- Zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- Realizacja NSIS przez samorządy terytorialne;
- Zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Krajowe Programy obejmują trzy obszary działań: integrację społeczną, system emerytalny oraz opiekę zdrowotną.

Jednym z priorytetów określonych w Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej są działania nakierowane na rodzinę i dzieci.

Kolejnym priorytetem jest integracja przez aktywizację zawodową osób.

Priorytetem w najbliższej perspektywie jest aktywizacja i partnerstwo. Idea partnerstwa dotyczy przede wszystkim współdziałania w realizacji działań z obszaru integracji społecznej instytucji publicznych z podmiotami trzeciego sektora. Sektor pozarządowy w Polsce coraz aktywniej włącza się w procesy definiowania

problemów społecznych, poszukiwania najlepszych sposobów rozwiązywania tych problemów i wreszcie efektywnej realizacji zadań w tym zakresie.

Narodowa Strategia Spójności.

Narodowa Strategia Spójności (NSS) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13.

Celem strategicznym NSS jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski w ramach Unii Europejskiej i wewnątrz kraju.

W ramach NSS zostały zdefiniowane następujące cele strategiczne:

1. Tworzenie warunków dla utrzymania trwałego i wysokiego tempa wzrostu gospodarczego;
2. Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego oraz społecznego;
3. Podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw w tym szczególnie sektora usług;
4. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej, mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski i jej regionów;
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
6. Rozwój obszarów wiejskich.

Cele strategiczne wynikają z wyzwań Strategii Lizbońskiej, Strategicznych Wytycznych Wspólnoty oraz wniosków, wynikających z analizy słabych i mocnych stron polskiej gospodarki, a także stojących przed nią szans i zagrożeń.

2.2.3. Polityki regionalne.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020 jest podstawowym narzędziem prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej. Jest dokumentem strategicznym o charakterze długofalowym, wyznaczającym cele i kierunki rozwoju województwa lubelskiego do roku 2020.

Misją Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego jest uruchomienie wielokierunkowych procesów rozwojowych w regionie umożliwiających trwały i zrównoważony rozwój województwa, przyczyniających się do poprawy jakości życia i wzrostu dobrobytu mieszkańców Lubelszczyzny.

Celem nadrzędnym Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020 jest osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Lubelszczyzny poprzez zwiększenie konkurencyjności województwa oraz optymalne wykorzystanie jego wewnętrznych potencjałów rozwojowych.

Priorytetowymi kierunkami rozwoju województwa lubelskiego na lata 2006-2020 w sferze polityki społecznej są: rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy oraz wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2005-2013.

Misją Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego jest wspieranie osiągania postępu i rozwoju społecznego oraz wzrostu jakości i warunków życia mieszkańców regionu.

Strategia wspiera szeroko rozumianą politykę społeczną, której celem jest społeczeństwo zintegrowane i jednocześnie wolne od problemów wykluczenia społecznego i ubóstwa, a zwłaszcza bezrobocia.

Cel generalny polityki społecznej województwa lubelskiego - Lubelszczyzna regionem pełnej integracji społecznej i wysokiego poziomu życia, stwarzającym możliwości zaspokajania potrzeb wszystkich mieszkańców oraz skutecznego

rozwiązywania problemów z wykorzystaniem potencjału kapitału ludzkiego, aktywności organizacji pozarządowych i społeczności lokalnych.

Cel strategiczny 1. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa.

Cel strategiczny 2. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

Cel strategiczny 3. Efektywna pomoc społeczna.

Cel strategiczny 4. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym w ramach zintegrowanych, kompleksowych działań.

Cel strategiczny 5. Profilaktyka oraz ograniczenie problemów wynikających z uzależnienia od alkoholu i narkotyków.

Cel strategiczny 6. Rozwój infrastruktury społecznej.

2.2.4. Polityki lokalne.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu chełmskiego na lata 2007-2015.

Cel generalny - Poprawa warunków życia mieszkańców Powiatu, zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, rozwój potencjału ludzkiego i aktywności społecznej.

Cel strategiczny będzie realizowany poprzez:

- Rozwój środowiskowych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych, starszych, dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych i niewydolnych wychowawczo na terenie powiatu chełmskiego.
- Rozwój sieci usług socjalnych i specjalistycznych usług opiekuńczych.
- Prowadzenie działań wspierających rodzinę w sytuacji trudnej, kryzysowej.
- Pomoc dziecku i rodzinie.
- Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy.
- Podejmowanie działań w celu poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych.
- Pomoc i wsparcie grup najuboższych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.
- Rozwój potencjału kadrowego i aktywności lokalnej.

Strategia Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 1999-2010.

Nadrzędnym celem długoterminowym w strategii rozwoju gminy jest „Poprawa poziomu życia mieszkańców gminy, kształcenia młodzieży, likwidacja bezrobocia, poprawa atrakcyjności gminy dla mieszkańców i inwestorów”. Przyjęty cel zakłada, że ideą główną jest podniesienie atrakcyjności gminy dla mieszkańców (podniesienie standardów życia, stworzenie miejsc pracy), ale także rozbudowa infrastruktury technicznej i stworzenie korzystnych warunków, które pozwoliłyby przyciągnąć inwestorów.

Jednym z celów strategicznych gminy jest poprawa warunków socjalno-bytowych mieszkańców gminy.

III. Podstawowe zagadnienia związane z pomocą społeczną

3.1. Pomoc społeczna - pojęcie, cele, zadania

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej gwarantuje obywatelowi prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz osiągnięcie wieku emerytalnego. Prawo to przysługuje również pozostającym bez pracy nie z własnej woli i nie mającemu własnych środków utrzymania. Według Konstytucji obywatelom niezależnie od sytuacji materialnej władze publiczne zapewniają powszechny i równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. (...) Władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia. Poza tym Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny, również tej, która znajduje się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej. Zwłaszcza rodziny wielodzietne i niepełne mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.

Dla ułatwienia realizacji praw obywatela Rzeczypospolitej Polskiej powstała między innymi pomoc społeczna, która jest instytucją polityki społecznej państwa organizowaną przez organy administracji rządowej i samorządowej. Instytucja ta ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie powyższym sytuacjom przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. Nr 115 poz. 728 z 2008r.) pomoc społeczna polega głównie na:

- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;

- analizie i ocenianianiu zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Jednym z ustawowych zadań pomocy społecznej jest praca socjalna, czyli aktywność zawodowa skierowana na jednostkę i/lub rodzinę zagrożoną trudną sytuacją życiową lub samą społeczność lokalną mającą na celu poprawę funkcjonowania indywidualnego i społecznego jednostek, rodziny lub grup i w efekcie doprowadzenie ich do samodzielności życiowej i rozwoju. Tradycyjnie ze względu na typy odbiorców pracy socjalnej wyróżnia się trzy jej metody: praca z jednostką i rodziną, praca z grupą i praca w społeczności lokalnej.

Dla efektywnej pracy socjalnej istotny jest dobrze przygotowany pracownik socjalny, który przy odpowiednio stworzonych warunkach powinien pełnić między innymi następujące role:

1. Pomocnika – organizuje pierwszy kontakt z pomocobiorcą, dokonuje wstępnego rozwiązania problemu i kieruje do właściwej komórki specjalistycznej.
2. Ratownika – analizuje i ocenia zjawiska rodzące zapotrzebowanie na świadczenia pomocy służb społecznych oraz kwalifikuje do uzyskania tych świadczeń.
3. Doradcy – udziela porad i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy byłyby zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy, będące przyczyną ich trudnej sytuacji życiowej.
4. Informatora – udziela informacji, dotyczących możliwości rozwiązywania problemów życiowych pomocobiorców i udzielania im pomocy przez właściwe instytucje i organizacje.
5. Pośrednika – wspiera w uzyskiwaniu pomocy ze strony właściwych instytucji i organizacji.
6. Animatora – pobudza społeczną aktywność i inspirowanie działania samopomocowe w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin i środowisk społecznych.

7. Reformatora – inicjuje nowe formy udzielania pomocy osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej oraz inspirowanie tworzenie instytucji i organizacji, które mogłyby świadczyć usługi niezbędne dla poprawy sytuacji.
8. Planisty (promotora) – współuczestniczy w inspirowaniu, opracowaniu, wdrażaniu i rozwijaniu programów społecznych, ukierunkowanych na podniesienie jakości życia.
9. Badacza (diagnosty) – ujawnia, analizuje i interpretuje potrzeby i problemy społeczne mające wpływ na kształtowanie właściwych stosunków między ludzkich, podniesienie jakości życia oraz przezwyciężenie i pozytywne rozwiązanie problemów społecznych, a także tworzy koncepcje programów działania socjalnego.
10. Koordynatora – prowadzi działania ukierunkowane na koordynację i współpracę jednostek z instytucjami i organizacjami w celu realizacji zadań pomocy społecznej.

Praca socjalna jest jedną z form usług świadczonych przez pomoc społeczną, jednocześnie również metodą interwencji przenikającą wszystkie formy świadczeń lub wspomagającą pozostałe.

3.2. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej

Prawo do świadczeń pomocy społecznej przysługuje osobom posiadającym obywatelstwo polskie zamieszkującym i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, cudzoziemcom zamieszkującym i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiadającym zezwolenie na osiedlenie się, zgodę na pobyt tolerowany lub statut uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej oraz obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy uzyskali pozwolenie na pobyt.

Pomoc społeczna na zasadach określonych w ustawie udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 8) bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 9) braku umiejętności przystosowania się do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 10) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
- 11) trudności do przystosowania do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 12) alkoholizmu lub narkomanii;
- 13) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 14) klęski żywiołowej.

Osoby podlegające świadczeniom pomocy społecznej w zależności od rodzaju świadczenia, muszą spełniać kryteria określone przepisami prawnymi regulującymi te zagadnienia.

3.3. Akty prawne regulujące problematykę pomocy społecznej.

Cele, zadania i możliwości udzielania świadczeń zarówno materialnych, jak i niematerialnych oraz zasady pracy socjalnej określają przepisy. Do najważniejszych aktów prawnych w tym zakresie należą:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78, poz. 483);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. Nr 115, poz. 728 z 2008r.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 14, poz. 92 z 2008r.);
- Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 roku Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. Nr 50, poz. 475);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 roku Nr 70, poz. 473);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485);
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535);
- Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 roku o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (t.j. Dz. U. z 2002 roku. Nr 42, poz. 371);
- Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 11, poz. 74 z 2007r.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873);
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143);
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 139, poz. 992 z 2006r.);

- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 35, poz. 305);
- Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz. U. z 2005 roku Nr 229, poz. 1954);
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2000 roku Nr 98, poz. 1071);
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296).

IV. Gminna polityka społeczna

Polityka społeczna jest dyscypliną, która stara się wpływać na warunki życia ludności w celu zabezpieczenia ogółowi (jak i jednostek) godnej egzystencji. Jest zespołem tych wszystkich działań, których bezpośrednim celem jest zaspokojenie ważnych potrzeb ludzkich. Potrzeby te obejmują wszystkie istotne elementy życia i pracy, w tym zarówno potrzeby materialne, jak i potrzeby związane z optymalnym rozwojem człowieka, z kulturą osobistą i kulturą współżycia z innymi.

Polityka społeczna jest istotnym działem polityki każdego państwa. Ma ona bowiem chronić społeczeństwo przed negatywnymi skutkami przemian gospodarczych i społecznych, poprzez oddziaływanie bytowe i zjawiska społeczne tak, aby większość społeczeństwa była usatysfakcjonowana ze sposobu zaspokajania potrzeb zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych.

Polityka społeczna powinna być realizowana poprzez państwo i jego mniejsze struktury: województwa, powiaty i gminy. Na poziomie gminy działania polityki społecznej dotyczą poszczególnych jednostek i rodzin, ale także społeczności lokalnej. Gminna polityka społeczna ma wyznaczone cele i zadania.

4.1. Cele gminnej polityki społecznej

Do najważniejszych celów polityki społecznej gminy należą:

- A. Osiągnięcie warunków sprzyjających aktywności indywidualnej i zbiorowej stanowiącej podstawę utrzymania oraz osiągnięcia przynajmniej minimum gwarantującego egzystencję odpowiadającą godności ludzkiej (gospodarka, rynek pracy, instytucje publiczne, system wsparcia społecznego).
- B. Wzmocnienie formy wspierania interesów i potrzeb osób/grup, które utraciły samodzielność i/lub którym grozi społeczne wykluczenie.
- C. Rzecznictwo w interesie jednostek i grup będących w słabszej pozycji wobec innych (na ogół nie z własnej woli i winy).
- D. Poprawa warunków jakości życia mieszkańców gminy:
 - rozbudowa i poprawianie zasobów i funkcjonowania infrastruktury społecznej (urządzenia i instytucje służące zaspokajaniu potrzeb);
 - rozwijanie form wsparcia społecznego, pomocy społecznej i opieki środowiskowej (w tym wspieranie organizacji pozarządowych);
- E. Wzmacnianie potencjału społeczności, jej instytucji i zasobów:
 - poszerzenie i stabilizowanie zasobów społecznych;
 - wspieranie działań sprzyjających rozwojowi potencjału ludzkiego oraz różnorodnych form zaradności jednostkowej i grupowej (edukacja, aktywizacja, partycypacja);
 - stworzenie pola aktywności obywatelskiej i wspieranie organizacyjno – finansowe działalności służącej wzmocnianiu i/lub odzyskiwaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania przez ludzi znajdujących się przejściowo w trudnej sytuacji.
- F. Wzmacnianie potencjału jednostek/grup:
 - Poszerzanie i wspieranie zasobów służących rozwojowi i osiągnięciu samodzielności, niezależności oraz zdolności do samoopieki i samopomocy;
 - Odbudowa i wspieranie naturalnej sieci pierwotnych kontaktów i stosunków społecznych, jako istotnego elementu zasobów społecznych;

promowanie programów służących dostarczaniu narzędzi zmiany i własnego życia sprzyjających rozwojowi/ kreatywności, niezależności (m. in. poradnictwo indywidualne i grupowe).

G. Wyprzedzanie zdarzeń i/lub minimalizowanie możliwych do przewidzenia skutków:

- Przeciwdziałanie stanom grożącym degradacją społeczną, utratą bezpieczeństwa socjalnego i/lub samodzielności życiowej, bądź niezależności (profilaktyka, prewencja, praca socjalna, monitorowanie i ewaluacja programów socjalnych).

H. Przeciwdziałanie dyskryminacji, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu:

- Preferowanie rozwiązań prawno – instytucjonalnych służących wsparciu jednostek/grup znajdujących się w potrzebie, eliminujących lub redukujących groźbę społecznego odrzucenia, a także ograniczenie do minimum naznaczenia społecznego odbiorców świadczeń, uprawnień, ulg i przywilejów.

I. Koordynacja zadań polityki społecznej i ich włączanie w ogólną politykę lokalną (polityki szczegółowe, strategie sektorowe).

4.2. Zadania gminnej polityki społecznej

Większość działań podejmowanych jest zgodnie z określonymi zasadami. Tak samo polityka społeczna gminy powinna opierać się na następujących zasadach:

- Zasadzie solidarności – polegającej na rozłożeniu obciążeń związanych z takimi zadaniami jak edukacja, bezpieczeństwo, komunikacja, ochrona środowiska, kultura, itp. oraz zagrożenia, które niesie choroba.
- Zasadzie sprawiedliwości i równego dostępu – polegającej na akceptacji równości w dostępie do urządzeń infrastruktury społecznej oraz świadczeń i usług publicznych bez względu na cechy położenia społecznego. Władze gminne powinny dążyć do rozwoju infrastruktury społecznej na miarę potrzeb obywateli.
- Zasadzie współodpowiedzialności podmiotów – polegającej na wspólnej odpowiedzialności wszystkich aktywnych podmiotów (władz publicznych, organizacji pozarządowych oraz beneficjentów polityki społecznej) za kształt

i realizację polityki społecznej. Zasada ta dotyczy kooperacji wielu podmiotów w zaspokajaniu potrzeb społecznych i rozwiązywaniu problemów społecznych. Powyższa zasada podkreśla również równoważność świadczeń i usług dostarczanych przez instytucje sektora publicznego (rządowe, samorządowe), prywatnego i organizacje pozarządowe. Istotnym elementem tej zasady są także adresaci programów polityki społecznej, którzy są uznawani za aktywnego partnera w podejmowaniu decyzji na temat zastosowanych wobec nich procedur i rozwiązań oraz w działaniach służących rozwiązaniu własnych problemów.

- Zasada aktywnego uczestnictwa obywateli i partnerstwa (partycypacji społecznej). Zasada ta polega na włączaniu obywateli w życie społeczności i rozwiązywanie istotnych dla niej problemów.
- Zasadzie uniwersalizmu i selektywności w wyborze celów i działań. W ramach tej zasady należy realizować zadania adresowane globalnie przy równoczesnym dostrzeganiu ważnych życiowo i funkcjonalnie potrzeb mniejszych grup społecznych i/lub jednostek.
- Zasada promowania profilaktyki przed interwencją, czyli preferowania programów i działań służących usuwaniu przyczyn zagrożenia „bezpieczeństwa” ogólnego i socjalnego, przy jednoczesnym ograniczeniu doraźnego reagowania na problemy socjalne i ujawniające się w ostatniej formie patologii społecznej, tylko do niezbędnych działań.
- Zasadzie ciągłości działania, która gwarantuje trwałość i efektywność rozwiązań systemowych służących minimalizowaniu i/lub eliminowaniu źródeł zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego.

Według nowego podziału administracyjnego kraju, wprowadzonego 1 stycznia 1999 roku, Gmina Wierzbica położona jest w północno- zachodniej części powiatu chełmskiego (woj. lubelskie) na obszarze dwóch krain geograficznych.

Opracowanie własne

- ✓ Lublina (miasta wojewódzkiego) - 60 km
- ✓ Chełma (miasta powiatowego) - 20 km
- ✓ najbliższego przejścia granicznego w Dorohusku- 45 km

36

Tabela 1: Dane o Gminie Wierzbica

Województwo	Lubelskie
Powiat	Chełmski
Powierzchnia	14 636 ha
Liczba mieszkańców	5 602
Gęstość zaludnienia	ok. 39 os/km ²
Liczba sołectw	20
Liczba miejscowości	27
Większe miejscowości	Busówno, Olchowiec, Pniówno, Syczyn, Wierzbica, Wierzbica-Osiedle, Wólka Tarnowska
Liczba gospodarstw rolnych	1 296
Użytki rolne	11 690 ha

Opracowanie własne- UG Wierzbica

Tabela 2. Rozmieszczenie ludności w gminie

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców
1	Bakus- Wanda	101
2	Busówno	427
3	Busówno- Kolonia	105
4	Buza	6
5	Chylin	110
6	Chylin Mały	47
7	Chylin Wielki	130
8	Helenów	73
9	Kamienna Góra	105
10	Karczunek	69
11	Kozia Góra	178
12	Ochoża	262
13	Ochoża- Pniaki	60
14	Olchowiec	258
15	Olchowiec- Kolonia	132
16	Pniówno	347
17	Staszyce	168
18	Syczyn	449
19	Święcica	232
20	Tarnów	95
21	Terenin	127
22	Werejce	50
23	Wierzbica	301
24	Wierzbica- Osiedle	1136
25	Władysławów	75
26	Wólka Tarnowska	526
27	Wygoda	33
Razem		5602

Opracowanie własne- UG Wierzbica

Charakterystyczną cechą rozmieszczenia ludności w gminie jest jej koncentracja w miejscowości Wierzbica- Osiedle (siedzibie gminy).

Nazwa miejscowości gminy Wierzbicy pochodzi od wyrazu wierzba. Drzewo to jest bardzo rozpowszechnione na tych terenach. Miejscowość Wierzbica po raz pierwszy wzmiankowana była w 1531 roku.

Świadcami przeszłości i ciekawej historii gminy są cenne zabytki, np.:

- kompleks pałacowo-parkowy w miejscowości Chylin wzniesiony w 1904r.;
- zabytkowy kościół drewniany w Olchowcu z końca osiemnastego wieku;
- zabytkowa studnia w Ochoży
- grodzisko w Busównie itp.

1. XIX w. Kapliczka murowana w Staszycach; 2. Kamienna studnia w Ochoży z 1910r.; 3. Kościół pw. Św. Małgorzaty w Olchowcu, wybudowany w latach 1788- 1791

Do elementów kultury zalicza się również cmentarze z cennymi nagrobkami i wartościowymi zespołami starych drzew.

Atrakcją turystyczną poza zabytkami jest wieża widokowa w miejscowości Karczunek, z której można oglądać okolicę, między innymi bagna graniczące z Poleskim Parkiem Narodowym.

Na terenie gminy są trzy kościoły: w Wierzbicy-Osiedle, Syczynie i Olchowcu.

Na terenie gminy nie ma Domu Kultury.

W Wierzbicy działa Biblioteka Gminna, która posiada trzy filie: w Wólce Tarnowskiej, Święcicy, Ochoży.

W miejscowości Wierzbica- Osiedle powstało „Integracyjne centrum kulturalno- rekreacyjne”. W jego skład wchodzi zespół boisk i placów do gier przeznaczonych do aktywnego wypoczynku, plac zabaw dla dzieci w różnych grupach wiekowych połączony z kącikami roślinnymi, park gminny umożliwiający alternatywne formy wypoczynku i rekreacji, eko-parking i ciągi komunikacyjne.

W gminie funkcjonują także 132 podmioty gospodarcze. Są to głównie małe- jedno osobowe firmy handlowe i usługowe. Na terenie gminy istnieje jeden większy zakład produkcyjny „POMIX” w Wierzbicy, który zatrudnia kilka osób.

W 2007 roku w gminie urodziło się 69 dzieci natomiast zmarło 50 osób. Zmarli to w większości osoby starsze powyżej 65 roku życia. Podkreślić należy, że w wieku produkcyjnym zazwyczaj umierają mężczyźni, często żywiciela rodziny. Ich zgony w tak młodym wieku wynikają zazwyczaj ze schorzeń (głównie układu krążenia i zmian nowotworowych) oraz wypadków. Najczęstsze przyczyny zgonów wśród osób z terenu gminy to: zawał, udar mózgu, nowotwór złośliwy, niewydolność serca, miażdżycy uogólniona, nadciśnienie tętnicze i niewydolność układu krążenia.

Tabela 3 Ruch naturalny wg płci

	j.m.	2004	2005	2006	2007
Urodzenia żywe					
Ogółem	osoba	49	67	62	69
Mężczyźni	osoba	23	39	35	31
Kobiety	osoba	26	28	27	38
Zgony					
Ogółem	osoba	58	61	58	50
Mężczyźni	osoba	36	35	33	25
Kobiety	osoba	22	26	25	25
Przyrost naturalny					
Ogółem	osoba	-9	+6	+4	+19
Mężczyźni	osoba	-13	+4	+2	+6
Kobiety	osoba	+4	+2	+2	+13

Opracowanie własne- UG Wierzbica

W ostatnich latach zauważalny jest wzrost zawieranych małżeństw

Tabela 4 Małżeństwa

	j.m.	2004	2005	2006	2007
Ogółem	para	59	43	67	70

Opracowanie własne- UG Wierzbica

Od kilku lat zauważalny jest wzrost wyjeżdżających młodych ludzi z terenu gminy na studia lub w celu poszukiwania pracy.

Tabela 5 Migracje ludności gminy

	j.m.	2004	2005	2006	2007
Zameldowania					
Ogółem	osoba	41	51	53	56
Mężczyźni	osoba	19	22	27	28
Kobiety	osoba	22	29	26	28
Wymeldowania					
Ogółem	osoba	66	75	108	84
Mężczyźni	osoba	32	38	48	40
Kobiety	osoba	34	37	60	44

Opracowanie własne- UG Wierzbica

Na terenie gminy znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają rozwój intelektualny mieszkańców (w głównej mierze dzieci i młodzieży). Największe z nich to Zespół Szkół w Wierzbicy w skład, którego wchodzi Gimnazjum i Szkoła Podstawowa oraz Szkoła Filialna w Wólce Tarnowskiej. Na terenie gminy funkcjonuje także Szkoła Podstawowa w Świąticy i Gminne Przedszkole w Wierzbicy.

Przy Gminnym Przedszkolu znajduje się stołówka, z której korzystają dzieci z Gimnazjum w Wierzbicy oraz ze Szkoły Podstawowej w Wierzbicy. W pozostałych szkołach istnieją punkty wydawania posiłków.

Z terenu gminy obowiązkowi szkolnemu podlega 613 uczniów. Do Gimnazjum uczęszcza 240, natomiast do szkół podstawowych 373 uczniów, do klas „0” uczęszcza 56 uczniów.

Szkoły działające na terenie gminy organizują zajęcia pozalekcyjne zarówno dla dzieci uzdolnionych jak i potrzebujących dodatkowej pomocy w nauce.

Czas wolny dzieci i młodzieży organizowany jest przez placówki oświatowe oraz Gminną Bibliotekę. Placówki te zajmują się kształtowaniem życia społecznego poprzez między innymi rozpowszechnianie kultury. Na terenie gminy istnieją instytucje udostępniające usługi w zakresie świadczeń zdrowotnych, do których należą dwie placówki podstawowej opieki zdrowotnej. Placówki te świadczą usługi diagnostyczne, lecznicze, zabiegowe, rehabilitacyjne, socjalne, profilaktyczne zarówno wśród wszystkich środowisk (rodzin) w terenie jak i u pacjentów.

W gminie działają również różne organizacje. Należą do nich:

- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminny Wierzbica;
- Stowarzyszenie Aktywizacji Lokalnej „Naszym Domem- Wierzbica”;
- Koło Gminne Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów;
- Koło Gminne Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych;
- Gminny Komitet Pomocy Społecznej;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Szkolne Koło Caritas przy Zespole Szkół w Wierzbicy;
- Szkolne Koło Caritas przy Szkole Podstawowej w Świącicy;
- Szkolne Koło Caritas przy Parafii w Wierzbicy.

Na terenie gminy Wierzbica działa także: 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, funkcjonuje Posterunek Policji i Ośrodek Pomocy Społecznej. Są trzy parafie rzymsko-katolickie w Olchowcu, Syczynie i Wierzbicy.

5.2. Trendy Społeczno– Gospodarcze

Na podstawie różnych wskaźników charakteryzujących Gminę Wierzbica można wywnioskować kierunki i trendy, które będą cechowały sytuację gminy Wierzbica.

Przyrost naturalny w gminie Wierzbica wzrasta. Wpływ na to może mieć obecna polityka prorodzinna oraz wsparcie ze strony państwa na rzecz polityki prospołecznej.

Oceniając strukturę wieku ludności gminy w ciągu ostatnich pięciu lat występował spadek osób w wieku przedprodukcyjnym na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym. Niepokojącym zjawiskiem jest również wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co w przyszłości będzie skutkowało większymi obciążeniami dla społeczeństwa oraz instytucji opieki zdrowotnej i społecznej. Niekorzystnie jawi się również problem zmniejszającej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym co na przestrzeni kilku lub kilkunastu lat przy zmniejszającym się bezrobociu i wzroście podaży miejsc pracy może doprowadzić do zmniejszenia się zasobów pracy.

W związku z obecną polityką rolną państwa, w której promowane są głównie gospodarstwa wielkoobszarowe, na rzecz likwidacji małych gospodarstw, część osób zatrudnionych w sektorze rolnym będzie szukało miejsc pracy poza rolnictwem.

5.3. Beneficjenci Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy

Na terenie gminy zamieszkuje 1400 rodzin, spośród których 429 w 2007 roku było objętych pomocą społeczną. W rodzinach tych łącznie znajdują się 1834 osoby.

Wśród tych rodzin występują następujące typy: rodzina pełna z dziećmi, rodziny niepełne oraz rodziny emerytów i rencistów. Ich udział w ogólnej liczbie rodzin prezentuje poniższa tabela.

Tabela6: Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rodziny korzystające z pomocy	429	1834
Rodziny pełne z dziećmi	155	771
Rodziny wielodzietne	69	442
Rodziny niepełne	46	130
Rodziny emerytów i rencistów	36	94
Rodziny 2 osobowe	29	58
Osoby samotne	25	25

Dane ze sprawozdania OPS w Wierzbicy za rok 2007.

Ustawa o pomocy społecznej reguluje zasady przyznawania pomocy osobom ubiegającym się o świadczenia z pomocy społecznej. Podopieczni Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy otrzymują pomoc spełniającą kryterium dochodowe łączone z przesłankami, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7: Powody przyznawania pomocy

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo (bez innych powodów)	66	315
Bezrobocie	166	669
Niepełnosprawność	72	193
Długotrwała lub ciężka choroba	39	177
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	115	572
w tym:		
rodziny niepełne	46	130
Rodziny wielodzietne	69	442

Dane ze sprawozdania OPS za 2007 rok.

W 2007 roku Ośrodek Pomocy Społecznej nie udzielał pomocy z powodu: sieroctwa, bezdomności, przemocy w rodzinie, narkomanii, zdarzenia losowego, uchodźcom, sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania w zakresie zadań zleconych i własnych oraz udziela pomocy w postaci pracy socjalnej.

W 2007 roku rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą przedstawiała się następująco:

Tabela8: Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznawano decyzją świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	609	429	1834
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych (bez względu na formę, liczbę i rodzaj świadczeń)	40	22	40
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych (bez względu na formę, liczbę i rodzaj)	596	417	1822
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej- ogółem	-	307	1356
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	-	17	74

Dane ze sprawozdania OPS za 2007 rok.

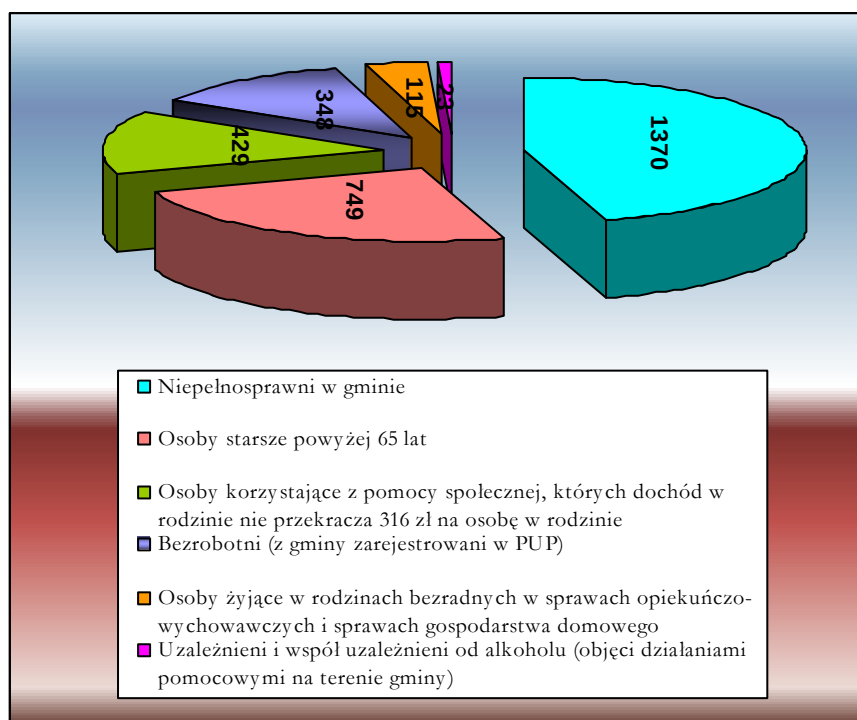
5.4. Problemy społeczne gminy Wierzbica

Na podstawie wstępnej diagnozy problemów społecznych można wyszczególnić główne grupy problemów według hierarchii ich natężenia w gminie Wierzbica.

Zestawienie głównych problemów społecznych na tle ludności gminy prezentuje poniższa tabela.

Tabela 9: Główne problemy społeczne w gminie Wierzbica

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba osób	Procent (%) w ogólnej liczbie mieszkańców
1.	Ludność gminy Wierzbica	5602	100
2.	Niepełnosprawni w gminie	1370	24,45
3.	Osoby starsze powyżej 65 lat	749	13,37
4.	Osoby korzystające z pomocy społecznej, których dochód w rodzinie nie przekracza 316 zł na osobę w rodzinie	429	7,65
5.	Bezrobotni (z gminy zarejestrowani w PUP)	348	6,21
6.	Osoby żyjące w rodzinach bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i sprawach gospodarstwa domowego	115	2,05
7.	Uzależnieni i współ uzależnieni od alkoholu (objęci działaniami pomocowymi na terenie gminy)	23	0,40

Opracowanie własne.

Jak wynika z tabeli, w gminie jest aż 1370 osób niepełnosprawnych, czyli 24,45% ogółu ludności. Znaczną część populacji gminy stanowią również osoby starsze, których jest 749 (13,37% mieszkańców gminy). Obie te grupy mają specyficzne problemy związane z ich stanem. Problemy wynikają z niepełnosprawności i starości: dotyczą w dużej części ludności gminy, dlatego zapobieganie im i ich usuwanie - to istota sprawy, które powinny stanowić priorytety polityki społecznej gminy.

Na terenie gminy w 2007 roku 429 osób korzystało z pomocy społecznej tj. 7,65% ogółu ludności. Na terenie gminy zamieszkuje 348 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmie, co stanowi 6,21 % ogółu ludności.

Niezwykle ważnym problemem są dysfunkcje rodzin, z których wynikają różne patologie. W rodzinach bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego żyje 115 osób, czyli 2,05% mieszkańców gminy.

Istotnym problemem są także uzależnienie i przemoc domowa, których skalę trudno określić ze względu na brak możliwości pozyskiwania szczegółowych danych.

Wśród osób objętych działaniami pomocowymi na terenie gminy 23 osoby korzysta z pomocy ze względu na problem alkoholowy w rodzinie.

Po przeanalizowaniu danych z tabeli 5 wyłonione zostały grupy problemowe, które wymagają rozwiązania. Grupy te reprezentuje tabela 6.

Tabela10: Grupy problemów społecznych

Lp.	Wyszczególnienie	Skala problemu w społeczności gminy podana w %
1.	Problemy związane z niepełnosprawnością i wiekiem starszym	37,82
2.	Ubóstwo i bezrobocie	13,87
3.	Dysfunkcje rodzin	2,05
4.	Uzależnienie	0,40

Opracowanie własne

Wszystkie wymienione powyżej problemy mogą ze sobą współistnieć lub wynikać jeden z drugiego. Niezbędna jest ich likwidowanie i zapobieganie im, w celu zmniejszenia patologii i marginalizacji ludności gminy.

5.4.1. Problemy związane z niepełnosprawnością i wiekiem starszym.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych definiuje niepełnosprawnych jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych a przede wszystkim ogranicza możliwość pracy zawodowej.

Niepełnosprawność więc wywołuje poważne konsekwencje w sensie indywidualnym jak i społecznym, nakłada na społeczność obowiązek podejmowania działań wymagających i zapobiegających ich powstawaniu.

ZDwie uczennice upośledzone w stopniu umiarkowanym dowożone są do Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Dorohusku. Do Zespołu Wychowania i Pomocy Psychologiczno- Pedagogicznej Nr 1 w Chełmie przy ul. Trubakowskiej uczęszcza jedno dziecko. Jeden chłopiec upośledzony w stopniu umiarkowanym i niesprawny ruchowo dowożony jest do Ośrodka Szkolno- Wychowawczego przy Społecznym Ośrodku Rehabilitacji i Edukacji Dzieci Niepełnosprawnych „Nadzieja”. Trzech uczniów uczęszcza do Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej w Lublinie. Nauczaniem indywidualnym objętych jest sześcioro dzieci.

Na terenie tutejszej gminy jest 1370 osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej, u których stwierdzono różny stopień niepełnosprawności.

- Wśród 382 osób niepełnosprawnych występuje znaczny stopień niepełnosprawności. Obejmuje on osoby niezdolne do podjęcia zatrudnienia lub zdolne do wykonywania zatrudnienia w zakładzie aktywizacji zawodowej i wymagającej niezbędnej w celu pełnienia ról społecznych stałej lub długotrwałej

opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,

- Umiarkowany stopień niepełnosprawności orzeczono u 469 osób, do których zalicza się osoby o naruszonej sprawności organizmu. Są one zdolne do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającej w celu pełnienia ról społecznych, częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.
- Lekki stopień niepełnosprawności występuje u 519 osób, do których zalicza się osoby o naruszonej sprawności organizmu zdolne do wykonywania zatrudnienia, nie wymagające w pełnieniu ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,

Możliwość podjęcia pracy przez osobę niepełnosprawną na terenie Gminy Wierzbica jest mocno ograniczona. Na otwartym rynku pracy na terenie gminy pracuje około 16 osób. Osoby te mają problemy z możliwością korzystania z niektórych dóbr publicznych i rozwojem kontaktów społecznych ze względu na brak przystosowania środowiska lokalnego do funkcjonowania w nim osób niepełnosprawnych i starszych. Duży problem Gminy Wierzbica stanowią również bariery architektoniczne ograniczające możliwość korzystania z obiektów użyteczności publicznej przez osoby starsze i niepełnosprawne.

W gminie zamieszkuje 749 osób starszych tj. po 65 roku życia w tym: 480 kobiet i 269 mężczyzn. Większość tych osób mieszka z rodzinami, ale jest również 58 osób samotnie gospodarujących.

Spośród podopiecznych OPS w Wierzbicy 2 osoby znajdują się w Domach Pomocy Społecznej z uwagi na konieczność całodobowej opieki nad osobą starszą lub niepełnosprawną i braku możliwości zapewnienia usług opiekuńczych przez gminę w miejscu zamieszkania. Problemami osób niepełnosprawnych na terenie gminy zajmują się następujące organizacje: Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych oraz Gminne Koło Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Niepełnosprawność jest zjawiskiem powszechnym i stanowiącym

kwestię społeczną, dlatego zobowiązani jesteśmy do rozwiązywania problemów wynikających z niepełnosprawności.

Sytuacja tych osób jest uznawana za niekorzystną szczególnie w zakresie: zatrudnienia, ułatwień w pokonywaniu barier architektonicznych, możliwości korzystania z transportu i komunikacji oraz warunków materialno-bytowych a także integracji ze społecznością lokalną i poczuciem „inności” względem osób sprawnych.

5.4.2. Bezrobocie i ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem "podstawowe potrzeby" kryją się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia.

Ubóstwo jest jednym z głównych powodów przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy. Na terenie Gminy Wierzbica wyróżniają się w szczególności trzy obszary biedy szczególnie na terenach, na których znajdowały się PGR- y tj. Wólka Tarnowska, Staszyce, Busówno.

Do najważniejszych przyczyn ubóstwa należy bezrobocie.

Bezrobocie- rozumiane jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia- na przestrzeni ostatnich lat stało się jednym z głównych problemów społecznych. Bezrobocie w Gminie Wierzbica jest zjawiskiem, które dotyka coraz szersze kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje, są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Utrata pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej - prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi tego konsekwencjami.

Bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania właśnie z pomocy społecznej. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie powoduje, bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna. Ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu i silnej frustracji, które powodują sięganie po alkohol- jednakże reguła ta się zmienia i coraz częściej spotykany jest też alkoholizm kobiet.

Podstawowym źródłem zarobkowania dla przeważającej liczby ludności gminy jest działalność rolnicza. Indywidualne gospodarstwa rolne zajmują około 95% powierzchni użytków rolnych. Główne kierunki produkcji rolnej na tych terenach to uprawa zbóż i roślin okopowych. Jeśli chodzi o produkcję zwierzęcą w gminie dominują gospodarstwa wielokierunkowe nastawione na hodowlę bydła i trzody chlewnej, które niestety nie przynoszą oczekiwanych dochodów. Według oceny większości użytkowników indywidualnych gospodarstw produkcja rolna uważana jest za nierozwojową i nieopłacalną. Gospodarstwa w regionie w większości nie są powiązane z rynkiem i produkują jedynie na własne potrzeby.

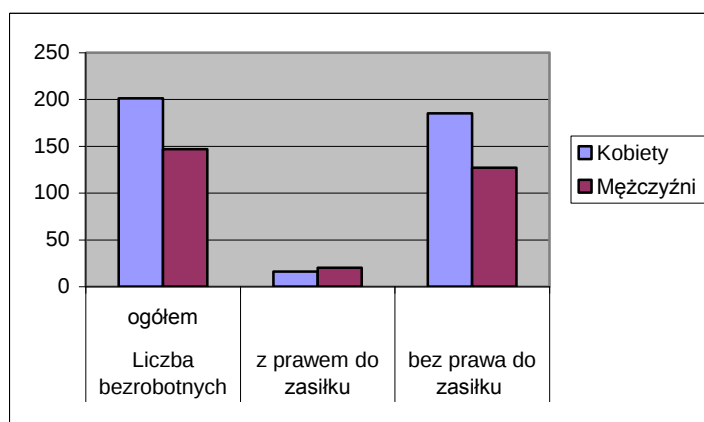
Niekorzystny stan gospodarki spowodował likwidację Spółdzielni Rolniczych, Państwowych Gospodarstw Rolnych, upadł również prężnie niegdyś działający i zatrudniający w czasach swojej świetności ok. 140 osób Państwowy Ośrodek Maszynowy w Wierzbicy (w chwili obecnej Przedsiębiorstwo POMIX Sp. z o.o. zatrudniające niewielką liczbę osób). Likwidacja Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” również miała bardzo wielki wpływ na wzrost bezrobocia w regionie.

Wg stanu na dzień 30.06.2008r. na terenie gminy zamieszkuje 348 zarejestrowanych bezrobotnych, w tym 201 kobiet i 147 mężczyzn. Wśród wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych zaledwie 36 osób to bezrobotni z prawem do zasiłku.

Dane te nie uwzględniają jednak istotnego dla gminy problemu bezrobocia ukrytego.

Tabela Nr 11. Bezrobotni wg płci z prawem do zasiłku i bez tego prawa.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych Ogółem	z prawem do zasiłku	bez prawa do zasiłku
➤	Kobiety	201	16	185
➤	Mężczyźni	147	20	127

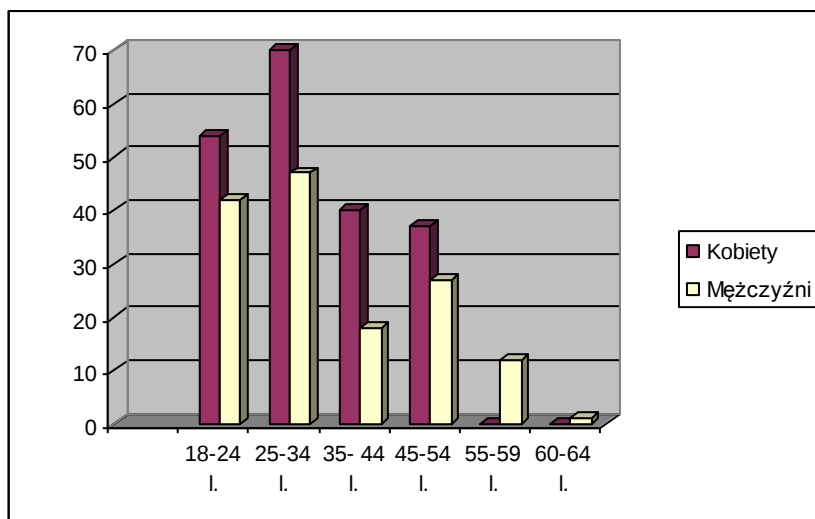

Dane ze statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie- stan na dzień 30.06.2008r.

Tabela nr 12. Zarejestrowani bezrobotni wg wieku i płci.

Kategoria wiekowa bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Kobiety	Mężczyźni
18-24 l.	96	54	42
25-34 l.	117	70	47
35- 44 l.	58	40	18
45-54 l.	64	37	27
55-59 l.	12	0	12
60-64 l.	1	-	1

Dane ze statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie- stan na dzień 30.06.2008r.

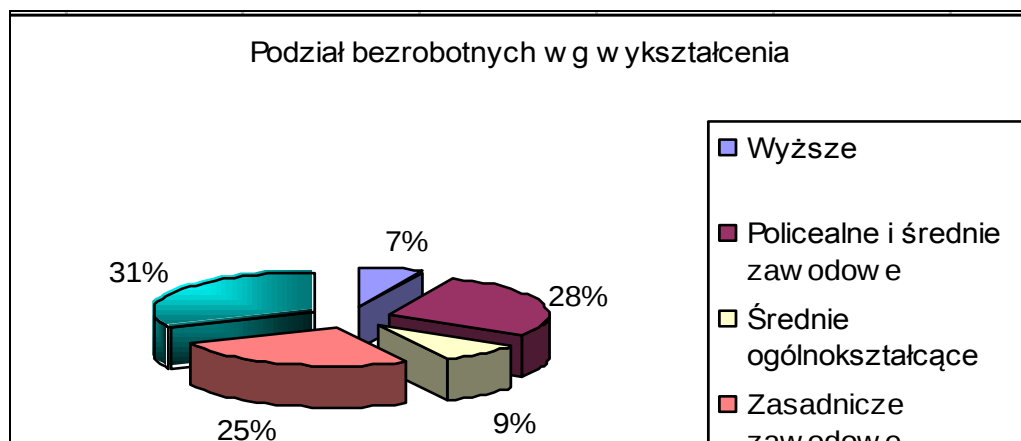

Dane ze statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie- stan na dzień 30.06.2008r.

Największą liczbę osób stanowią bezrobotni w wieku od 25 do 34 roku życia, czyli w pełni aktywności zawodowej. Porównywalną liczbę bezrobotnych stanowią także osoby od 18 do 24 roku życia. Kolejne porównywalne grupy wiekowe objęte mniej więcej podobnym stopniem bezrobocia to 35- 44l. i 45- 54 l.

Tabela nr 13. Poziom wykształcenia bezrobotnych z terenu Gminy Wierzbica.

Lp.	Wykształcenie	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
1.	Wyższe	23	18	5
2.	Policealne i średnie zawodowe	96	67	29
3.	Średnie ogólnokształcące	30	19	11
4.	Zasadnicze zawodowe	88	48	40
5.	Gimnazjalne i poniżej	111	49	62
Ogółem:		348	201	147

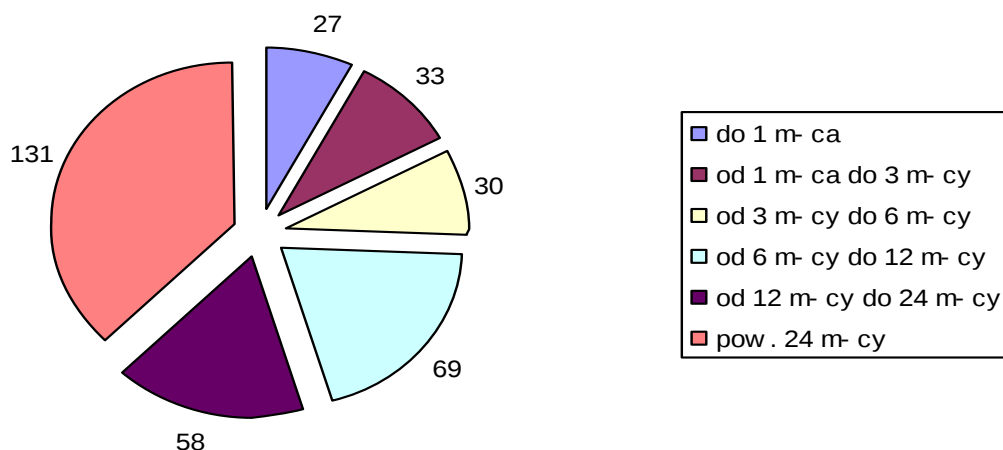
Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie- stan na dzień 30.06.2008r.

Jak przedstawia powyższa tabela większość osób bezrobotnych z terenu gminy, to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Porównywalną liczbę osób stanowią bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim oraz zasadniczym zawodowym. Należy zwrócić również uwagę na fakt, że dużą grupę stanowią kobiety, które mimo lepszego wykształcenia niż mężczyźni, odczuwają większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia. Wykształcenie, co jest zrozumiałe, jeszcze bardziej niż płeć i wiek różnicuje sytuację bezrobotnego na rynku pracy.

Człowiek pozbawiony pracy traci nie tylko środki do utrzymania siebie i rodziny, ale także rozluźniają się jego kontakty społeczne i maleje poczucie sensu i celowości działania. Czym dłużej osoba tkwi w tym stanie, tym trudniej zmotywować ją do aktywności zawodowej. Dlatego istotne jest jak długo dany człowiek pozostaje w sytuacji bezrobocia. W naszej gminie okres pozostawania bez pracy kształtuje się następująco:

Tabela nr 14. Bezrobotni w rozbiciu na okres zarejestrowania w PUP.

Lp.	Okres zarejestrowania w PUP (czas pozostawania bez pracy)	Liczba bezrobotnych	Kobiety	Mężczyźni
1.	do 1 m- ca	27	16	11
2.	od 1 m- ca do 3 m- cy	33	15	18
3.	od 3 m- cy do 6 m- cy	30	14	16
4.	od 6 m- cy do 12 m- cy	69	38	31
5.	od 12 m- cy do 24 m- cy	58	31	27
6.	pow. 24 m- cy	131	87	44
Ogółem:		348	201	147

Dane ze statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie- stan na dzień 30.06.2008r.

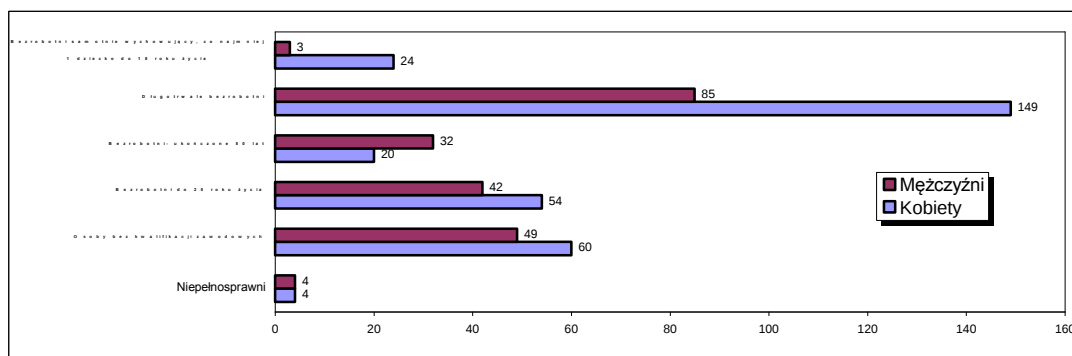
Jak wynika z powyższej tabeli najwięcej jest osób pozostających bez pracy powyżej 24 m- cy. W tej grupie znajduje się 131 osób z pośród wszystkich bezrobotnych, z czego 87 osób stanowią kobiety. Zdecydowanie mniej jest osób niemających zatrudnienia od 6 do 12 m-cy oraz osób pozostających bez pracy przez okres 12 m- cy do 2 lat. Jest to zbliżona liczba 69 i 58 osób.

Niezmiernie ważną sprawą w walce z bezrobociem jest likwidacja jego przyczyn. Prowadzona jest ona poprzez pracę socjalną pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej oraz poprzez szereg działań podejmowanych i realizowanych przez Urząd Gminy Wierzbica zmierzających m.in. do mobilizacji mieszkańców w poszukiwaniu zatrudnienia. Ponadto zachęca się bezrobotnych do systematycznego kontaktu z Powiatowym Urzędem Pracy oraz do współpracy z Terenowymi Klubami Pracy, z których jeden znajduje się w Wierzbicy.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy stwarza możliwość stosowania dodatkowych działań (np. prace interwencyjne, robót publicznych, prac społecznie użytecznych itp.) względem osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Do tych osób zalicza się osoby niepełnosprawne, bez kwalifikacji zawodowych, bezrobotnych, którzy do końca danego roku ukończą co najmniej 50 lat, bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia. W naszej gminie struktura bezrobotnych ze względu na szczególną sytuację na rynku pracy przedstawia się następująco:

Tabela nr 15. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy*

Lp	Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	Kobiety	Mężczyźni
1.	Niepełnosprawni	8	4	4
2.	Osoby bez kwalifikacji zawodowych	109	60	49
3.	Bezrobotni do 25 roku życia	96	54	42
4.	Bezrobotni- ukończone 50 lat	52	20	32
5.	Długotrwale bezrobotni	234	149	85
6.	Bezrobotni samotnie wychowujący, co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia	27	24	3

* Dane PUP- wartości szacunkowe podane w przybliżeniu stan na 30.06.2008r.

Samorząd gminy przy aktywnej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmie podejmuje działania ograniczające poziom bezrobocia na terenie gminy. Jednakże są to jedynie działania okresowe- krótkoterminowe i obejmujące tylko niewielką część bezrobotnych mieszkańców naszej gminy jak również absolwentów szkół, co niestety nie zaspokaja potrzeb społecznych.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie realizowanych form aktywizacji bezrobotnych z terenu gminy w 2007 roku.

Tabela nr 16. Realizowane w 2007 roku formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych z terenu Gminy Wierzbica

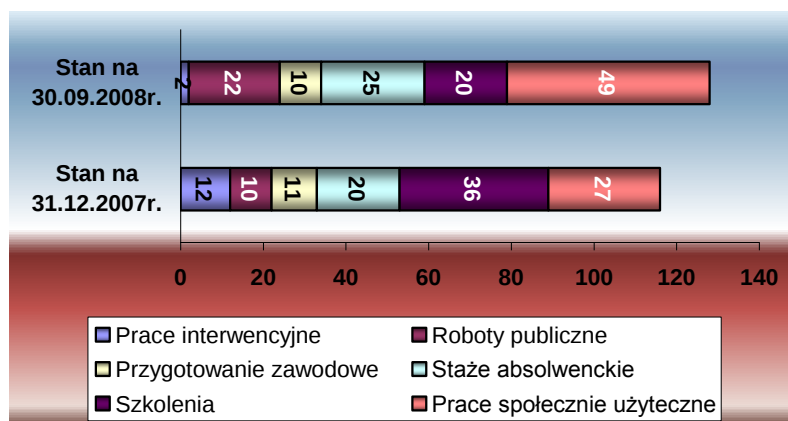
Lp.	Wyszczególnienie	Ilość korzystających osób
1.	Prace interwencyjne	12
2.	Roboty publiczne	10
3.	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	11
4.	Stáže absolwenckie	20
5.	Szkolenia osób bezrobotnych z terenu Gminy Wierzbica	36
6.	Prace społecznie użyteczne	27
7.	Dotacje na podjęcie działalności gospodarczej	2
Ogółem:		118

* Dane PUP- stan na 31.12.2007r.

Dla porównania niżej przedstawiamy realizowane formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych z terenu Gminy Wierzbica wg stanu na 30.09.2008r.

Tabela nr 17.

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość korzystających osób
1.	Prace interwencyjne	2
2.	Roboty publiczne	22
3.	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	10
4.	Stáže absolwenckie	25
5.	Szkolenia osób bezrobotnych z terenu Gminy Wierzbica	20
6.	Prace społecznie użyteczne	49
7.	Dotacje na podjęcie działalności gospodarczej	2
Ogółem:		130

Dane PUP w Chełmie

Coraz częściej spotykanym na terenie gminy zjawiskiem staje się praca nie rejestrowana, która stanowi istotny fragment zjawiska bezrobocia. Analizując rzeczywistą stopę, należy mieć na uwadze to, że znaczna grupa bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmie, korzystała lub korzysta z zasobów pracy poza kontrolą instytucji państwa.

Z przeprowadzanych z mieszkańcami rozmów oraz wywiadów wynika, iż osoby bezrobotne korzystają z nielegalnego zatrudnienia szczególnie poza granicami kraju. W przypadku większości nieoficjalnie przyznających się do „pracy na czarno” osób mamy do czynienia z pracą „dorywczą”, gdzie okres takiego zatrudnienia nie jest dłuższy jak 3 miesiące, jednakże duża część osób w ten właśnie sposób funkcjonuje na rynku pracy systematycznie, z regularnymi przerwami, co najmniej od dwóch lat.

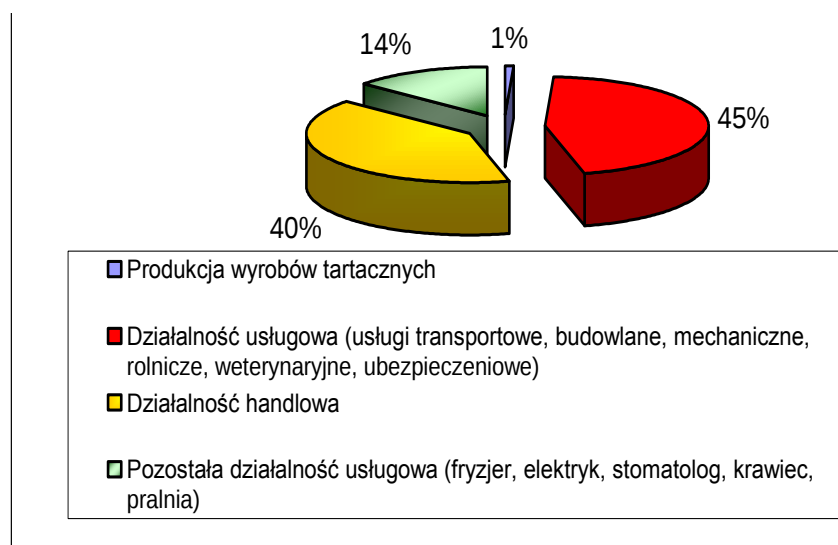
Zgodnie z dość powszechnymi odczuciami społecznymi największy nielegalny rynek pracy za granicą oferuje sfera opieki nad dziećmi i osobami starszymi. Pozostała część osób przyznających się do „pracy na czarno” wykonywała bardzo różnie określane zajęcia, jak: chałupnictwo, pomoc w gospodarstwie, czy też zbiory owoców. Za raczej oczywiste należy uznać, że „pracę na czarno” uzyskuje się w pierwszym rzędzie dzięki własnej inicjatywie i zaradności a dopiero w drugiej kolejności za pośrednictwem znajomych, chociaż coraz popularniejsze staje się pośrednictwo- a tym samym zarabkowanie za znalezienie pracy za granicą.

Jednym z powodów utrzymującego się bezrobocia w gminie jest również fakt, że rynek pracy Gminy Wierzbica nie pokrywa zapotrzebowania lokalnej społeczności niski jest też rozwój przemysłu na Lubelszczyźnie, co przekłada się na status tego województwa jako najbiedniejszego regionu w Unii Europejskiej. Brak inwestycji w przemyśle oraz bardzo słabe zaangażowanie obcego kapitału na terenie województwa nie sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy. Podmioty gospodarcze prowadzące działalność, skoncentrowane w sektorze prywatnym, w dużej części jednoosobowe i w szczególności rodzinne, nastawione na handel i usługi nie generują nowych miejsc pracy.

Rozkład poszczególnych rodzajów prowadzonej działalności przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 18. Rodzaje prowadzonej na terenie gminy działalności.

Lp.	Rodzaj działalności	Liczba firm
1.	Produkcja wyrobów tartacznych	1
2.	Działalność usługowa (usługi): - budowlane - transportowe - mechaniczne - rolnicze - weterynaryjne - ubezpieczeniowe	30 11 5 8 2 4
4.	Działalność handlowa	53
5.	Pozostała działalność usługowa (<i>fryzjer, elektryk, stomatolog, krawiec, pralnia</i>)	18
	Ogółem:	132

Dane z rejestru działalności gospodarczej UG Wierzbica

Należy jeszcze raz podkreślić, że podstawowym źródłem zarobkowania dla mieszkańców Gminy Wierzbica jest praca w indywidualnych gospodarstwach rolnych. W związku z niskim rozwojem przedsiębiorczości zarówno w gminie jak i regionie należy również zwrócić uwagę na fakt, iż największą liczbę miejsc pracy na terenie gminy zapewniają jednostki oświatowe a także urząd gminy i jego jednostki organizacyjne. Niewielka liczba osób dojeżdża do pracy poza obszar gminy, najczęściej do Chełma lub znajduje zatrudnienie w odległej o 25 km Kopalni Węgla Kamiennego w Bogdance.

Poniższa tabela przedstawia główne miejsca pracy w Gminie Wierzbica oraz liczbę zatrudnionych w nich osób.

Tabela nr 19. Główne miejsca pracy w Gminie Wierzbica oraz liczba zatrudnionych w nich osób.

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość zatrudnionych osób
1.	Zespół Szkół w Wierzbicy (<i>nauczyciele</i>) w tym: - Gimnazjum w Wierzbicy - Szkoła Podstawowa w Wierzbicy - Szkoła Filialna w Wólce Tarnowskiej	59
	Pracownicy administracji i obsługi	16
2.	Szkoła Podstawowa w Święcicy	12
	Pracownicy administracji i obsługi	2

3.	Gminne Przedszkole w Wierzbicy	4
	Pracownicy administracji i obsługi	5
4.	Urząd Gminy Wierzbica	36
	• administracja • obsługa • oczyszczalnia ścieków, wodociąg • inne	19 5 6 6
5.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy	8
6.	Gminna Biblioteka Publiczna w Wierzbicy	5
	• Filia Biblioteczna w Wólce Tarnowskiej • Filia Biblioteczna w Święcicy • Filia Biblioteczna w Ochoży	1 1 1
Ogółem:		147

Dane z ewidencji własnej UG Wierzbica

Podsumowując problem bezrobocia należy stwierdzić, że ubóstwo staje się ogromnym zagrożeniem dla wielu rodzin w gminie. Powoduje ono pogorszenie sytuacji materialnej znacznej części rodzin, obniżając poziom ich życia.

Ubóstwo jest stanem różnego rodzaju braków w takich rozmiarach, że konkretny człowiek nie zaspokaja swoich potrzeb i czuje się poniżony w swojej ludzkiej godności. W gminie ubóstwo stanowi najczęstszą przyczynę korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Sytuacja bezrobocia i ubóstwa dotyczy nie tylko osób bezpośrednio dotkniętych tymi zjawiskami, ale również ich rodzin, najbliższego otoczenia i całej społeczności. Brak pracy często powoduje poczucie niedowartościowania i ograniczeń wywodzących się z braku środków do zaspokojenia potrzeb. Poza tym bezrobocie wpływa niekorzystnie na stosunki rodzinne, gdzie często bezrobotny żywiciel rodziny traci autorytet. Jeżeli rodziców nie stać na zaspokojenie podstawowych potrzeb, to z pewnością nie są oni w stanie zapewnić dzieciom środków na edukację i rozwój kulturalny, co za tym idzie, dzieci te mają obniżony poziom wykształcenia i gorszy start w dorosłe życie niż ich rówieśnicy z rodzin, gdzie rodzice pracują. Nie ma więc żadnych wątpliwości i zasadne jest stwierdzenie, że bezrobocie w chwili obecnej staje się nie tylko problemem prywatnym ale również problemem społecznym.

5.4.3. Dysfunkcje rodziny

Liczba rodzin ogółem w gminie Wierzbica wynosi 1400. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 28,8%, w wieku produkcyjnym 56,0% natomiast w wieku poprodukcyjnym 15,2%.

Mężczyźni stanowią 50,2% ogółu ludności, natomiast kobiety 49,8%. Na terenie gminy dominują gospodarstwa domowe 5 i więcej osobowe, co stanowi 25,5 % ogółu gospodarstw.

Źródło utrzymania rodzin stanowi praca najemna 27,6%, praca na rachunek własny 31,6%, pozostałe źródła 40,8%.

Na terenie gminy jest 1128 rodzin z dziećmi, natomiast rodziny bez dzieci to 272 rodzin. Rodzin wielodzietnych na terenie gminy jest 425.

W gminie znajduje się 225 rodzin niepełnych (jeden rodzic i dzieci) z 1 - dzieckiem - 146, z 2 - dzieci - 45, z 3 - dzieci - 20 z 4 i więcej 14 rodzin.

Poprzez dysfunkcję rodziny rozumiemy przede wszystkim brak realizacji podstawowych funkcji rodziny lub istotne zaniedbania w ich wdrażaniu. W rodzinie dysfunkcyjnej zauważa się nieprawidłowości w zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych członków tej rodziny, zwłaszcza dziecka.

Rodzina może być dysfunkcyjna wewnętrznie wobec swoich członków, jak i dysfunkcyjna wobec społeczeństwa. Dzieci, które nie mają zapewnionych warunków do realizacji: najważniejszych potrzeb życiowych człowieka, zarówno tych podstawowych, jak i wyższego rzędu (np. poczucia bezpieczeństwa, miłości czy przynależności) mają trudność z przyswojeniem sobie zasad działania w społeczności. Pedagodzy szkolni sygnalizują, że dysfunkcje rodzin powodują brak motywacji do nauki, problemy osobiste uczniów, które zakłócają kształtowanie prawidłowych relacji z kolegami i nauczycielami, wulgaryzmy oraz w niektórych przypadkach kradzieże. Z nieprawidłowym działaniem wiążą się takie zachowania jak alkoholizm, przemoc i znęcanie się nad członkami rodziny, rozwody, przestępczość, próby samobójcze, ubóstwo, bezrobocie, brak właściwej opinii rodzinnej i ogólna nieporadność życiowa, trudno jednocześnie stwierdzić, które z tych zjawisk to skutki, a które przyczyny.

W Ośrodku Pomocy Społecznej 115 rodzin z terenu gminy, korzysta z pomocy ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - w rodzinach tych znajduje się łącznie 539 osób.

Z powodu dysfunkcji rodzin, a konkretnie mówiąc ich niezaradności życiowej do placówki opiekuńczo-wychowawczej o charakterze rodzinnym trafił 1 uczeń z naszej gminy.

Jedną z patologii wynikającą z dysfunkcji rodzin jest przestępczość. W 2007r. na terenie gminy odnotowano 42 przestępstwa. Wśród nich 3 to przestępstwa skierowane przeciw życiu i zdrowiu innych, kradzieży z włamaniem było 6, pozostałe 33 to inne kategorie przestępstw. Najwięcej czynów prawnie zabronionych odnotowuje się miesiącach letnich.

Większość popełnionych w/w czynów dokonali mężczyźni. Policja podkreśla, że między innymi na ilość przestępstw w gminie wpływa brak miejsc gdzie ludzie mogliby spędzić czas wolny i kształtować odpowiednie postawy społeczne.

5.4.4. Uzależnienie i przemoc w rodzinie

Uzależnienie od alkoholu i przemoc w naszej gminie jest dużym problemem. Jest to gmina typowo rolnicza, gdzie występuje duże bezrobocie, starzejące się społeczeństwo wiejskie, wiele kobiet, matek wyjechało za pracą do innych państw. Są to przyczyny, które mają bardzo duży wpływ na to, że ludzie sięgają po alkohol w okresie bezrobocia, w trudnych chwilach życiowych. Rzeczywista liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do określenia. W 2007 roku do Komisji Rozwiązania Problemów Alkoholowych w Wierzbicy wpłynęło 8 wniosków dotyczących osób z problemem alkoholowym. Środowisko osób dorosłych jest zamknięte na podejmowanie działań w zakresie profilaktyki, poradnictwa i leczenia uzależnień. Wnioski, które były złożone dotyczyły mężczyzn. Niepokojące jest to, że problem z alkoholizmem i innymi używkami pojawia się w Gimnazjum i Szkołach Podstawowych, szczególnie przy okazji dyskotek i innych spotkaniach (imprezach) okolicznościach. W 2007 roku zatrzymano 14 nietrzeźwych kierowców;

policja przeprowadziła 55 interwencji domowych w 5 stwierdzono przemoc w rodzinie.

W rodzinach z różnymi dysfunkcjami towarzyszy przemoc, która najczęściej kierowana jest wobec dzieci czy też inne osoby słabsze. Problem ten jest ciągle mało rozpoznawany, a wynika to głównie z niechęci ofiar do zwierzania się ze swoich trudnych problemów oraz brak im wiary w poprawę swojej sytuacji. Najbliższy Ośrodek Interwencji i Konsultacji znajduje się w Chełmie. Ma on na celu rozpoznawanie zjawisk przemocy domowej, uświadamianie ofiarom przemocy ich praw i możliwości działania, w celu zatrzymania przemocy domowej oraz udzielania pomocy psychologicznej, prawnej i pedagogicznej a także, redagowaniu wniosków i pism urzędowych.

5.5. Katalog problemów w gminy zidentyfikowany i wybrany podczas warsztatów i spotkań ze społecznością lokalną.

Na podstawie danych statystycznych oraz potrzeb społecznych zgłaszanych w trakcie zebrań wiejskich i spotkań ze społecznością lokalną oraz lokalnymi liderami wynika, że bezrobocie oraz niepełnosprawność są poważnymi problemami na terenie gminy.

Podczas zebrań wiejskich w których wzięło udział 240 osób, co stanowi 4,28 % dorosłych mieszkańców gminy, uczestnicy przedstawili propozycje usług społecznych oraz wskazówki na deficyty jakie występują w infrastrukturze społecznej gminy.

Podczas warsztatów dotyczących wypracowania aktualizacji strategii zidentyfikowano najistotniejsze problemy społeczne jakie występują w gminie.

Zidentyfikowano takie problemy społeczne jak :

- bezrobocie
- niezaradność życiowa
- niepełnosprawność
- uzależnienia, ubóstwo

oraz wskazano na takie deficyty społeczne jak :

- zajęcia z zakresu poszukiwania pacy
- zajęcia rozwiązujące zainteresowania dla dzieci i młodzieży
- zajęcia pozalekcyjne
- poradnictwo prawne, socjalne, psychologiczne, poradnictwo zawodowe
- instytucje pomagające rozwiązywać problemy społeczne
- utworzenie grup wsparcia i samopomocowych
- poprawę sytuacji zawodowej i życiowej poprzez udział w różnego rodzaju warsztatach i szkoleniach

VI. AKTUALNE ZASOBY DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Instytucje i organizacje działające na terenie gminy Wierzbica:

6.1. Ośrodek Pomocy Społecznej

Na terenie gminy Wierzbica istnieje od 1990 roku jeden Ośrodek Pomocy Społecznej, będący jednostką organizacyjną, wypełniający zadania pomocy społecznej w gminie.

Ośrodek ten obecnie ulokowany jest w budynku Urzędu Gminy na I piętrze (ul. Włodawska 1). Ośrodek posiada dwa pokoje, wśród których: jeden przeznaczony jest do obsługi świadczeń rodzinnych. Przeludnienie pokoi nie jest korzystne dla efektywnej pracy socjalnej, gdyż nie ma możliwości indywidualnego obsługiwanie petentów, co wpływa na ich skrepowanie i zatajanie niektórych faktów mających istotne znaczenie przy zmianie ich sytuacji życiowej. Niektórzy klienci nie mają ochoty obnosić się z ich jakże „delikatnymi” problemami.

Usytuowanie Ośrodka Pomocy Społecznej na pierwszym piętrze powoduje, że instytucja ta nie jest w pełni dostępna dla osób niepełnosprawnych i starszych. Ośrodek Pomocy Społecznej wykonuje zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Kadrę Ośrodka Pomocy Społecznej stanowi: kierownik, 3 referentów, księgowa, 3 pracowników socjalnych legitymizujących się stosownym wykształceniem. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca, 2004 roku. Ośrodek Pomocy Społecznej powinien zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców. Wszyscy pracownicy pracujący w środowisku posiadają dyplom pracownika socjalnego.

6.2. Jednostka działająca na rzecz osób z problemem alkoholowym

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wierzbicy realizuje zadania własne gminy, związane z prowadzeniem działalności profilaktycznej i rozwiązywania problemów alkoholowych.

W szczególności zadania te obejmują:

- zwiększenie dostępności pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholu pomocy terapeutycznej, prawnej, psychologicznej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej szczególnie dla dzieci na poziomie przedszkola, szkoły podstawowej i gimnazjum,
- podejmowanie interwencji w związku z niewłaściwym reklamowaniem napojów alkoholowych oraz sprzedażą alkoholu osobom poniżej 18 roku życia, nietrzeźwym i na kredyt lub pod zastaw.

W Gminie Wierzbica działa 8 osobowa Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W skład komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie problematyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Komisja prowadzi następujące działania:

- motywuje osoby nadużywające napoje alkoholowe do podjęcia leczenia odwykowego,
- prowadzony jest punkt porad z terapeutą od uzależnień alkoholowych,
- co roku organizuje Gminny Dzień Dziecka w Wierzbicy, gdzie jest wiele atrakcji kulturalno-rozrywkowych dla dzieci i rodziców,

- organizuje konkursy, pogadanki o tematyce alkoholowej w środowisku dzieci przedszkolnych, szkoły podstawowej i gimnazjum,
- organizuje zimowiska dla dzieci z programami profilaktycznymi,
- kieruje i finansuje wyjazdy dzieci z rodzin patologicznych na kolonie letnie,
- współpracuje ze świetlicami szkolno- wychowawczymi,
- prowadzi spotkania integracyjne kobiet w okresie jesienno-zimowym w dwóch miejscowościach tj. Syczyn w środy i Wólka Tarnowska w czwartki,
- przeprowadza szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych, aby zapobiegać sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, nietrzeźwym,
- organizuje szkolenia dla nauczycieli z zakresu profilaktyki uzależnienia wśród młodzieży,
- w szkołach prowadzone są programy trzeźwościowe, przemocowe i dotyczące narkomanii,
- w Szkole Podstawowej w Świąticy prowadzony był program „Zachowaj trzeźwy umysł”.

Na terenie gminy Wierzbica jest Punkt Konsultacyjny przy ul. Włodawskiej 1, w którym dyżur pełni terapeuta uzależnień od alkoholu. Mogą zgłaszać się wszystkie osoby zainteresowane tym problemem. Usługi są bezpłatne i świadczone w zależności od potrzeb. Terapeuta rozmawia z zainteresowanymi o problemach związanych z uzależnieniami i przemocą. Udziela wskazówek, porad i motywuje do leczenia odwykowego.

6.3. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych - Koło Gminne w Wierzbicy

Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych jest organizacją kombatantów o charakterze wielo środowiskowym zrzeszającym obywateli polskich, którzy walczyli o wolność, suwerenność i niepodległość Ojczyzny w formacjach Wojska Polskiego, sojusznicznych armii państw koalicji antyniemieckiej, podziemnych organizacji ruchu oporu oraz byłych więźniów hitlerowskich obozów koncentracyjnych i stalinowskich łagrow.

Celami związku są:

- kształtowanie aktywnych postaw w działaniu dla dobra Ojczyzny i tworzeniu warunków dla współpracy środowisk kombatanckich w imię nadrzędnych interesów narodu i państwa;
- otoczenie opieką członków związku i pozostałych po nich wdów i wdowców oraz osób niepełnosprawnych zwłaszcza w zakresie spraw socjalnych i zdrowotnych;
- popularyzowanie i utrwalanie w pamięci społecznej dziejów walk niepodległościowych oraz udziału w procesie wychowania młodzieży w duchu patriotyzmu i obywatelskiego oddania Ojczyźnie;
- czuwanie nad patriotyczną i obywatelską postawą swych członków, utrzymanie więzi koleżeńskich, samopomoc oraz wzajemna życzliwość;
- reprezentowanie interesów swych członków wobec władz organów administracji państwowej i samorządowej oraz instytucji i organizacji społecznych, obrona godności i pomoc członkom związku;
- działania na rzecz otoczenia opieką miejsc pamięci narodowej;
- wzmacnianie solidarności kombatanatów w kraju i za granicą.

Koło ZKRP i BWP w Wierzbicy liczy 74 członków, w tym 27 zwyczajnych, czyli kombatanatów i 47 podopiecznych, czyli wdów po kombatanatach.

6.4. Koło Gminne Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów

Koło Gminne Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Wierzbicy powstało w 2002 roku.

Aktualnie koło tworzy 100 osób. Działalność koła polega na:

- organizowaniu wycieczek dla członków związku;
- organizowaniu imprez okolicznościowych;
- udzielaniu zapomóg dla członków związku.

6.5. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Wierzbica

Idea utworzenia Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Wierzbica, jako miejsca realizacji inicjatyw służących społeczności lokalnej i tworzących podstawy społeczeństwa obywatelskiego zrodziła się w październiku 2003 roku.

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Wierzbica zostało zarejestrowane w Sądzie Gospodarczym w Lublinie z dniem 31 stycznia 2004 roku. Swoją działalnością obejmuje gminę Wierzbica.

Stowarzyszenie nie zatrudnia żadnych pracowników, a jedynie w ramach otrzymanych dotacji opłacane są konkretne prace. Większość działań oparta jest na zasadzie wolontariatu.

Programy realizowane przez Stowarzyszenie są opracowywane w formie wniosków składanych do grantodawców.

Zgodnie ze statutem: celem Stowarzyszenia jest wszechstronny rozwój społeczno-gospodarczy gminy, poprzez popieranie i realizację wszelkich inicjatyw społecznych i lokalnych stowarzyszeń działających na terenie gminy.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

- tworzenie grup gminnych liderów oraz nabór i szkolenie wolontariuszy;
- opracowywanie wniosków i projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych na realizację zadań statutowych;
- prowadzenie działalności dydaktycznej i sportowej;
- organizowanie imprez o charakterze sportowym, turystycznym i kulturalnym dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych;
- tworzenie i prowadzenie placówek dziennego pobytu dla dzieci i młodzieży;
- organizowanie różnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży;
- działanie na rzecz zachowania i rozwoju lokalnej tożsamości, przekazywanie dziedzictwa kulturowego następnym pokoleniom;
- wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości;
- wspieranie aktywnego uczestnictwa mieszkańców gminy w Unii Europejskiej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom integracji europejskiej i globalizacji;

- podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji społeczności lokalnej w zakresie awansu zawodowego i społecznego;
- organizowanie pomocy i opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- organizowanie wsparcia dla rodzin w trudnej sytuacji;
- organizowanie i prowadzenie działań na rzecz rozwoju infrastruktury gminy;
- współpracę z organizacjami o podobnym profilu;
- podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska i promocji naturalnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy.

Stowarzyszenie po pięciu latach swojej działalności stało się ważnym ośrodkiem „życia” gminy, bardzo pozytywnie odbieranym przez społeczność lokalną oraz przez władze Gminy.

6.6. Gminny Komitet Pomocy Społecznej w Wierzbicy

Celem Gminnego Komitetu Pomocy Społecznej jest dobrowolne i bezinteresowne niesienie pomocy osobom i rodzinom, które z różnych przyczyn niezdolne są do rozwiązywania swych życiowych problemów, w szczególności ludziom starszym, niepełnosprawnym, chorym, samotnym, zagrożonym demoralizacją, rodzinom pozbawionym środków do życia, ubogim i bezradnym.

Celem GKPS jest także kształtowanie postaw społecznych sprzyjających bezpośredniemu uczestnictwu w działaniach na rzecz potrzebujących pomocy, bądź wspieranie takich działań.

Powyższe cele stowarzyszenie realizuje przy pomocy środków finansowych pozyskiwanych od osób fizycznych i prawnych oraz organizacji.

Sfera pomocowej aktywności GKPS jest bardzo rozległa, obejmuje wiele środowisk i grup społecznych oraz osób fizycznych. Zakres i skala pomocy systematycznie się poszerzają.

6.7. Szkolne koło PCK w Świąticy

Szkolne Koło PCK angażuje dzieci w działania na rzecz innych, poprzez włączanie się w akcje charytatywne. Wcześniej były to zbiórki żywności, odzieży i zabawek w ramach akcji Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę oraz pieniędzy (Wielka

Orkiestra Świątecznej Pomocy, Góra grosza). W ubiegłych latach przy okazji akcji ogólnopolskich zbiórki żywności w porozumieniu z Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Szkolnym Kołem Caritas organizowano świąteczne paczki żywnościowe dla rodzin z naszego terenu.

Będąc wrażliwym na los ludzi starszych i samotnych, organizowano konkurs na kartki świąteczne, stroiki a następnie przekazywano je ludziom starszym.

Prowadzono dożywianie w szkole w ramach akcji „tania bułeczka”, zapewniając wielu dzieciom posiłek (zamiast kanapki) w czasie pobytu w szkole.

6.8. Szkolne Koło Caritas przy Szkole Podstawowej w Wierzbicy

Szkolne koło Caritas powstało w 2003 roku, celem koła jest uwrażliwienie dzieci na potrzeby innych, wychowywanie w duchu miłości, materialne pomaganie dzieciom najbardziej potrzebującym.

W ostatnich latach koło przeprowadziło wiele akcji między innymi:

- rozprowadzano cegiełki, dochód przekazano choremu dziecku;
- przeprowadzano zbiórkę produktów rolnych i spożywczych, dochód ze sprzedaży przekazano na paczki dla dzieci z Domu Dziecka;
- przeprowadzano akcję „Podaruj dzieciom radość” - dochód ze sprzedaży ciasta i kartek świątecznych przekazano dzieciom z Domu Dziecka;
- zorganizowano „Koncert religijny” - dochód z koncertu przeznaczono na wycieczkę dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji;
- zorganizowano „Kiermasz ozdób choinkowych”;
- w okresie przedświątecznym zorganizowano kiermasz stroików;
- zorganizowano zbiórkę znaczków i albumów na cele misyjne;
- organizowano zbiórkę odzieży dla dzieci przebywających w Domu dziecka w Chełmie;
- wielokrotnie organizowano loterie fantowe;
- zorganizowano koncert charytatywny, dochód został przeznaczony na paczki dla uczniów ze Szkoły Podstawowej i Gimnazjum.

6.9. Gminna Biblioteka Publiczna w Wierzbicy

Na terenie gminy Wierzbica działa Gminna Biblioteka Publiczna w Wierzbicy oraz trzy podlegające jej filie, które znajdują się w miejscowościach: Święcica, Wólka Tarnowska i Ochoża. Ogółem zatrudnionych jest 5 osób.

Gminna Biblioteka Publiczna dysponuje księgozbiorem w ilości 18.160 woluminów, a łącznie z filiami zbiory biblioteczne liczą 31.071 woluminów. Liczba jednostek zbiorów na 100 mieszkańców gminy wynosi- 554 woluminów. W 2007r. GBP w Wierzbicy zarejestrowała 913 czytelników i wypożyczyła 12.120 książek.

Ogółem na terenie gminy biblioteki zarejestrowały 1.219 czytelników, w tym:

Gminna Biblioteka Publiczna w Wierzbicy	- 913 czytelników;
Filia Biblioteki w m. Święcica	- 126 czytelników;
Filia Biblioteki w m. Wólka Tarnowska	- 133 czytelników;
Filia Biblioteki w m. Ochoża	- 47 czytelników.

Najliczniejszą grupę czytelników stanowi młodzież ucząca się - 800 osób, zaś liczba czytelników na 100 mieszkańców wyniosła 21,8. Wypożyczono łącznie w GBP i podległych jej filiach - 16.791 książek, aktywność czytelnicza wyniosła- 13,7. W naszej gminie, podobnie jak w innych, notuje się spadek czytelnictwa zwłaszcza wśród dzieci.

W roku 2007 zakupiono ogółem 687 książek (dla biblioteki gminnej i trzech filii bibliotecznych). GBP w Wierzbicy otrzymała również dotację na zakup księgozbioru z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Operacyjnego „Promocja czytelnictwa”.

Ważniejsze imprezy Gminnej Biblioteki Publicznej w 2007 roku, to:

- pasowanie na czytelnika dzieci klas zerowych,
- kiermasz książek na dożynkach gminnych,
- zajęcia plastyczne z dziećmi,
- pogadanka dla dzieci na temat pracy biblioteki,
- konkursy czytelnicze.

W minionym roku w GBP w Wierzbicy sporządzone były formy wizualne, takie jak: gazetki okolicznościowe, hasła, plakaty, wystawki nowości, wystawki tematyczne i literackie (ogółem 25).

W bibliotece prowadzona jest Kronika Biblioteki Gminnej, w której od roku 1913 opisywane są dzieje naszego terenu oraz Kronika Życia Społecznego Gminy Wierzbica.

W 2008 roku GBP w Wierzbicy obchodziła 60 - lecie swojego istnienia.

Biblioteka Gminna w ramach programu „Ikonka”, zapewnia swoim czytelnikom stały dostęp do Internetu w celach edukacyjno-informacyjnych.

6.10. Szkolne Koło Caritas w Świąticy

Szkolne Koło Caritas liczy 30 wolontariuszy, którymi opiekuje się dwoje nauczycieli.

Celem Szkolnego Koła Caritas jest uwrażliwienie dzieci na potrzeby innych, wychowanie w duchu miłości, materialnie pomaganie dzieciom najbardziej potrzebującym.

W trzyletniej działalności Koło przeprowadziło wiele akcji charytatywnych, organizując m.in.:

- 1) wielokrotnie loterie fantowe;
- 2) wyjazdy dzieci z przedstawieniem do Dziecięcego Szpitala Klinicznego w Lublinie;
- 3) pomoc dzieciom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej;
- 4) fundowanie stypendiów dla dzieci zdolnych;
- 5) rozprowadzanie świec Caritas „Wigilijne dzieło Pomocy”;
- 6) odwiedziny osób starszych i samotnych;
- 7) współpracę z fundacją Activum – działającą na rzecz osób niepełnosprawnych - choinka integracyjna;
- 8) pomoc przy urządzaniu uroczystości szkolnych (Dzień Matki, Dzień Rodziny, Dzień Dziecka);

- 9) akcję charytatywną pod hasłem: „Twoja radość jego radość” – paczki zostały dostarczone do rodzin wielodzietnych o małych dochodach;
- 10) zakup z funduszy Koła strojów do występów szkolnych;
- 11) obozy letnie i zimowe do miejscowości Firlej.
- 12) współpraca z innymi organizacjami: PCK, samorząd Uczniowski, Liga Ochrony Przyrody.

6.11. Świetlica szkolna

Świetlica szkolna działająca przy Zespole Szkół w Wierzbicy funkcjonuje od 1 września 2004 r. Pracuje w godzinach 9³⁰ – 15⁰⁰. Opieką świetlicową objętych jest obecnie 83 uczniów z klas 0 – III.

Zajęcia świetlicowe organizowane są zgodnie z Planem Opiekuńczo-Wychowawczym i skierowane na rozwijanie umiejętności manualnych, zainteresowań dzieci oraz aktywności twórczej. Prowadzone są również pogadanki na temat zachowania bezpieczeństwa podczas zabaw na przerwach oraz bezpiecznej drogi do szkoły.

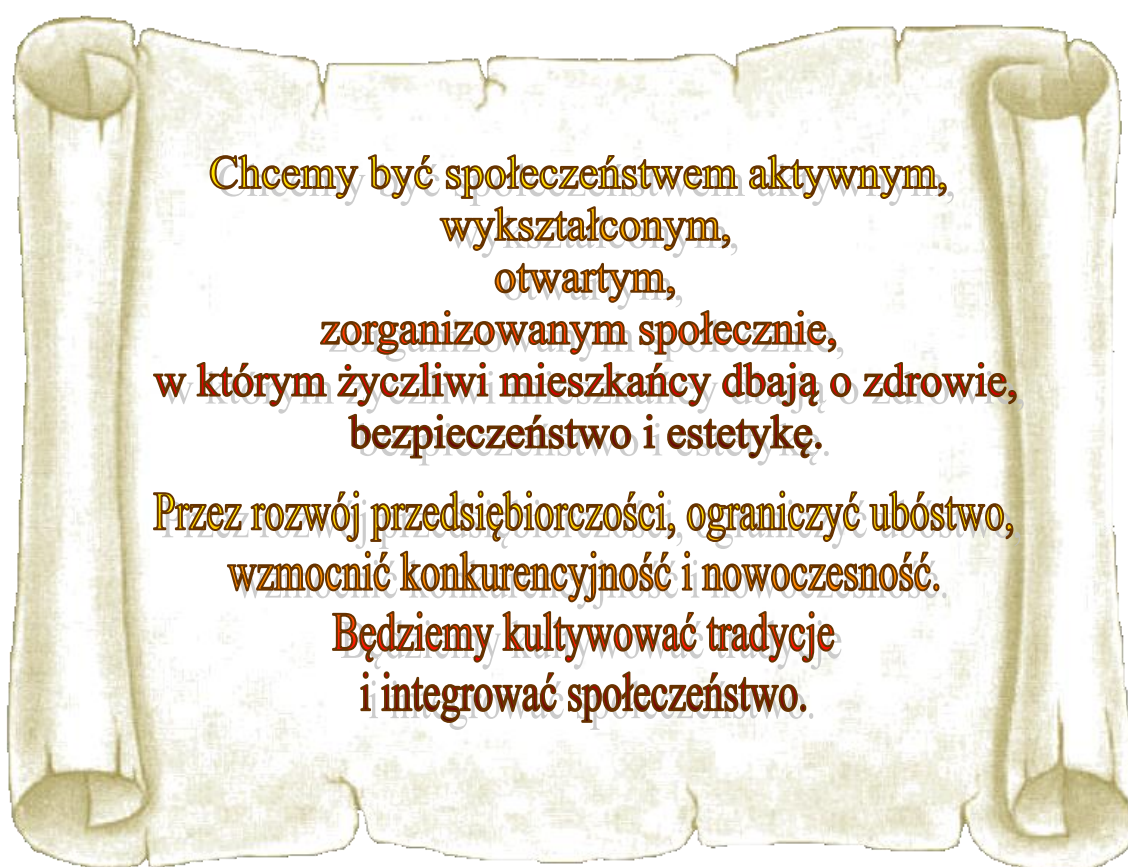
Świetlica jest również doskonałym miejscem, gdzie rozwija się spontaniczna samopomoc koleżeńska i gdzie można liczyć na wsparcie grupy rówieśniczej czy wychowawcy, który skontroluje pracę domową.

Różnorodne formy pracy, takie jak gry i zabawy świetlicowe, zajęcia komputerowe, zajęcia plastyczno-techniczne, czytelnicze ułatwiają dzieciom rozwijanie swoich zainteresowań oraz wspomagają rozwój osobowości.

VII. Kierunki rozwoju gminy Wierzbica

Wizja

Ustalenie wizji rozwoju, która będzie spełniała jak najlepiej oczekiwania społeczności gminy przebiegało kilkietapowo. Warianty wizji rozwoju gminy Wierzbica zostały wypracowane podczas warsztatów z liderami społeczności lokalnej.

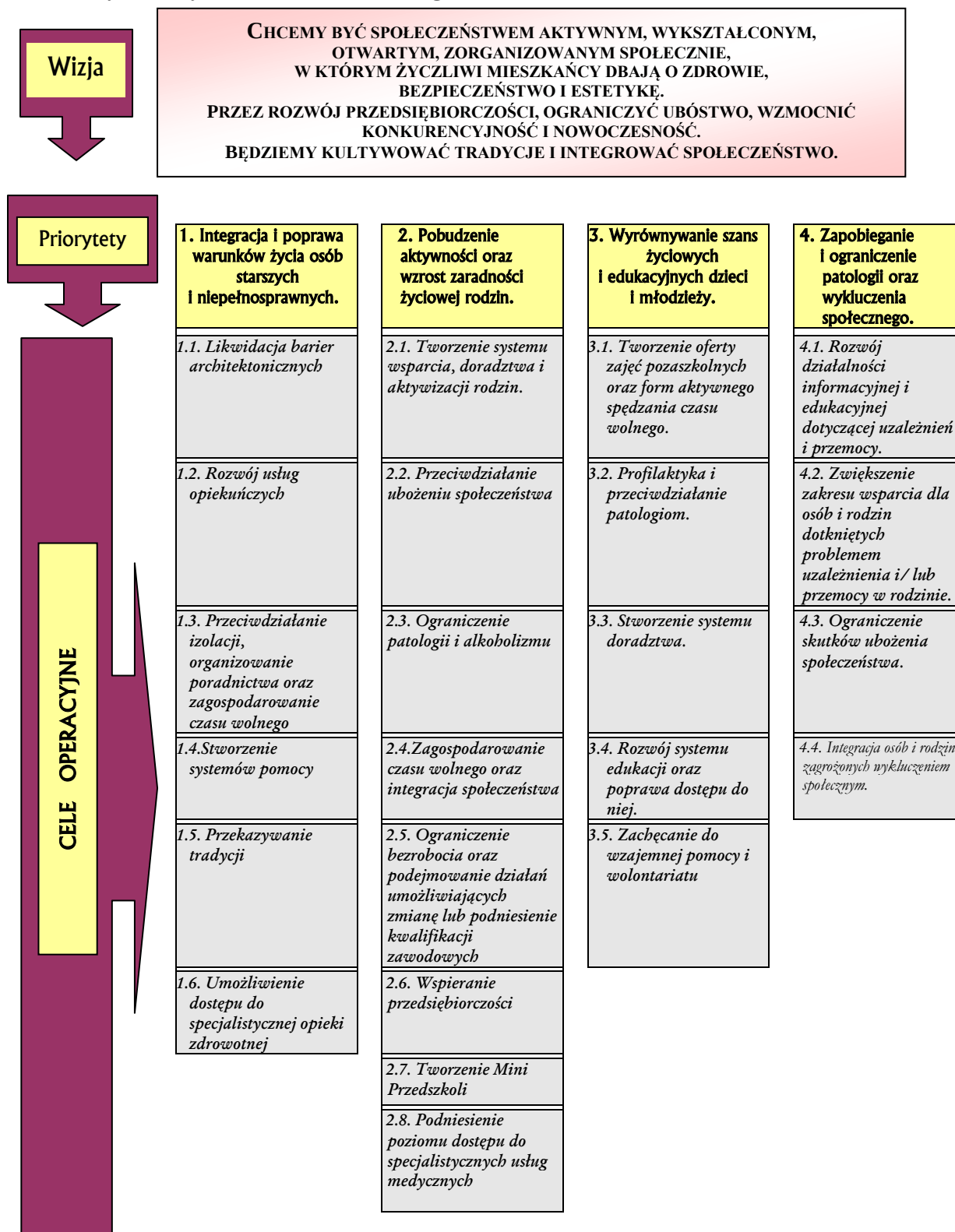

**Chcemy być społeczeństwem aktywnym,
wykształconym,
otwartym,
zorganizowanym społecznie,
w którym życzliwi mieszkańcy dbają o zdrowie,
bezpieczeństwo i estetykę.
Przez rozwój przedsiębiorczości, ograniczyć ubóstwo,
wzmocnić konkurencyjność i nowoczesność.
Będziemy kultywować tradycje
i integrować społeczeństwo.**

Chcemy, aby gmina Wierzbica do roku 2014 była gminą dbającą o zdrowie mieszkańców, życzliwą, bezpieczną i estetyczną przez rozwój przedsiębiorczości ograniczy ubóstwo. Mieszkańcy gminy będą kultywować tradycje i integrować społeczeństwo. Wizja rozwoju społecznego gminy Wierzbica, jest spójna z założeniami Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego, zakłada aktywizację gospodarczą, społeczną oraz poprawę warunków życia mieszkańców gminy.

VIII. Struktura celów Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Na podstawie aktualnej diagnozy sytuacji społecznej i uwarunkowań gminy Wierzbicy zostały określone cele strategii do 2014 roku.

8.1. Cele strategiczne (priorytety)

Główne cele i zadania pomocy społecznej określa ustawa o pomocy społecznej, określając, że pomoc organizują organy administracji rządowej, samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, stowarzyszeniami, fundacjami, pracodawcami, osobami fizycznymi i prawnymi. Realizowanie strategii Gminy Wierzbica poprzez przebudowę systemu pomocy społecznej zachodzi potrzeba określenia podstawowych wartości i celów, do których chcemy zmierzać.

Są to działania pomagające wesprzeć n/w grupy osób:

- „osoby starsze i niepełnosprawne”- integracja i poprawa warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych
- „rodziny- usługi łączone” – pobudzenie aktywności oraz wzrost zaradności życiowej rodzin
- „dzieci i młodzież”- wyrównywanie szans życiowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży
- „społeczeństwo- usługi łączone” – zapobieganie i ograniczenie patologii oraz wykluczenia społecznego.

Wyszczególniono poniższe cele operacyjne strategii.

Cel strategiczny 1

Integracja i poprawa warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych

Podjęmowanie działań zmierzających do osiągnięcia w/w celu ma za zadanie wyrównanie szans życiowych osób starszych i niepełnosprawnych m.in. poprzez likwidację barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej, usługi opiekuńcze itp.

Cele operacyjne:

- 1.1. Likwidacja barier architektonicznych.
- 1.2. Rozwój usług opiekuńczych.
- 1.3. Przeciwdziałanie izolacji, organizowanie poradnictwa oraz zagospodarowanie czasu wolnego.
- 1.4. Stworzenie systemów pomocy.
- 1.5. Przekazywanie tradycji.
- 1.6. Umożliwienie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Zadania:

- ✓ Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych
- ✓ Wprowadzenie środowiskowej formy opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- ✓ Wsparcie inicjatyw integracyjnych i kulturalnych, utworzenie punktów poradnictwa.
- ✓ Organizowanie miejsc spotkań w celu zagospodarowania czasu wolnego, stworzenie możliwości wymiany poglądów (tradycji) i doświadczeń międzypokoleniowych.
- ✓ Organizacja imprez integracyjnych, wycieczek oraz wyjazdów do kina, teatru itp.
- ✓ Tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego, wsparcie materialne oraz wspieranie różnych form samopomocy.
- ✓ Organizowanie spotkań prozdrowotnych z lekarzami i pielęgniarkami.
- ✓ Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów.
- ✓ Pomoc w zorganizowaniu dojazdów do specjalistycznych usług medycznych.
- ✓ Przeprowadzenie akcji edukacyjnych mających na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych.

Wskaźniki produktu:

- ✓ usługi opiekuńcze
- ✓ badania specjalistyczne
- ✓ warsztaty przekazywania tradycji
- ✓ imprezy, wyjazdy i spotkania integracyjne
- ✓ placówki wsparcia
- ✓ projekty likwidacji barier architektonicznych
- ✓ akcje edukacyjne i promocyjne
- ✓ świadczenia materialne i rzeczowe

Wskaźniki rezultatu:

- ✓ Zatrudnienie opiekunek do osób starszych i chorych oraz pomocy sąsiedzkich
- ✓ Dostęp do lekarzy specjalistów
- ✓ Udział młodych w warsztatach z seniorami
- ✓ Udział osób starszych i niepełnosprawnych w imprezach, wyjazdach i spotkaniach integracyjnych
- ✓ Zlikwidowanie barier architektonicznych
- ✓ Pozyskanie wolontariuszy do pracy
- ✓ Poprawa warunków życiowych (ilość udzielonych świadczeń)
- ✓ Podniesienie świadomości społecznej oraz umacnianie pozytywnych postaw wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, biblioteki, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, placówki opieki zdrowotnej.

Środki Finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, PFRON, PCPR itp.

Cel strategiczny 2

Pobudzenie aktywności oraz wzrost zaradności życiowej rodzin.

Podejmowanie działań zmierzających do osiągnięcia w/w celu będzie miało istotny wpływ na zwiększenie aktywności rodzin w życiu społecznym. Przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia, wzrostu zaradności rodzin, ograniczenia postaw roszczeniowych i zwiększenia poczucia własnej wartości. Wpłynie również na zmniejszenie ilości rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz wzrost integracji i aktywizację mieszkańców.

Cele operacyjne:

- 2.1. Tworzenie systemu wsparcia, doradztwa i aktywizacji rodzin.
- 2.2. Przeciwdziałanie ubożeniu społeczeństwa.
- 2.3. Ograniczanie patologii i alkoholizmu
- 2.4. Zagospodarowanie czasu wolnego oraz integracja społeczeństwa
- 2.5. Ograniczenie bezrobocia oraz podejmowanie działań umożliwiających zmianę lub podniesienie kwalifikacji zawodowych.
- 2.6. Wspieranie przedsiębiorczości.
- 2.7. Tworzenie Mini Przedszkoli.
- 2.8. Podniesienie poziomu dostępu do specjalistycznych usług medycznych.

Zadania:

- ✓ organizacja szkoleń dla osób bezrobotnych,
- ✓ warsztaty podnoszące samoocenę i motywujące do aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznymi
- ✓ zatrudnianie bezrobotnych w ramach prac społecznie – użytecznych, prac interwencyjnych, stażu, przygotowania zawodowego,
- ✓ pomoc rodzinom dotkniętym problemem patologii i/lub alkoholizmu,
- ✓ stworzenie rodzinnych miejsc spotkań w celu zagospodarowania czasu wolnego oraz powstanie klubów integracji i aktywizacji społecznej,
- ✓ stworzenie poradnictwa prawnego i psychologicznego dla osób ubogich i bezrobotnych,

- ✓ stworzenie mini przedszkoli,
- ✓ podniesienie jakości świadczonych usług medycznych,
- ✓ tworzenie zachęt dla inwestorów.

Wskaźniki produktu:

- ✓ szkolenia zawodowe i warsztaty aktywizacyjne
- ✓ spotkania, festyny i wyjazdy integracyjne
- ✓ pomoc finansowa
- ✓ punkty doradztwa i poradnictwa
- ✓ zapewnienie opieki nad dziećmi
- ✓ badania specjalistyczne
- ✓ preferencje dla przedsiębiorców i inwestorów

Wskaźniki rezultatu:

- ✓ przeszkolenie i podniesienie kwalifikacji zawodowych bezrobotnych oraz ich zatrudnienie w ramach prac społecznie– użytecznych, pracach interwencyjnych itp.
- ✓ zmniejszenie bezrobocia,
- ✓ zorganizowanie miejsc spotkań, festynów i wyjazdów integracyjnych,
- ✓ utworzenie mini przedszkoli,
- ✓ udzielenie wsparcia finansowego najbardziej potrzebującym rodzinom,
- ✓ powstanie nowych przedsiębiorstw,
- ✓ udzielenie porad prawno- psychologicznych,
- ✓ poprawa integracji i aktywizacji społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych (wyłonienie liderów lokalnych),
- ✓ dostęp do specjalistycznej opieki medycznej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, biblioteki, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, placówki opieki zdrowotnej.

Środki Finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, Powiatowego Urzędu Pracy itp.

Cel strategiczny 3

Wyrównywanie szans życiowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Cel ten w perspektywie paru lat przyczyni się do wyrównania szans życiowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz aktywnego zagospodarowania czasu wolnego. Udział w zajęciach pozalekcyjnych, kółkach zainteresowań a także podniesienie poziomu wiedzy w różnych dziedzinach życia.

Cele operacyjne:

- 3.1. Tworzenie oferty zajęć pozaszkolnych oraz form aktywnego spędzania czasu wolnego.
- 3.2. Profilaktyka i przeciwdziałanie patologiom.
- 3.3. Stworzenie systemu doradztwa.
- 3.4. Rozwój systemu edukacji oraz poprawa dostępu do niej.
- 3.5. Zachęcanie do wzajemnej pomocy i wolontariatu.

Zadania:

- ✓ stworzenie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
- ✓ organizacja wypoczynku letniego i zimowego z ukierunkowanym programem zajęć na zdobywanie wiedzy o regionie i kraju (kolonie, półkolonie, biwaki i wycieczki itp.),
- ✓ rozwój wolontariatu,
- ✓ zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju,
- ✓ ułatwienie dostępu do sieci doradztwa i poradnictwa pedagogiczno-psychologicznego,
- ✓ zwiększenie dostępu do kształcenia na odległość (kawiarenki internetowe),
- ✓ organizacja imprez i zajęć sportowo – rekreacyjno- kulturalnych, mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego,
- ✓ podniesienie poziomu wiedzy oraz upowszechnianie działań profilaktycznych dot. zdrowego trybu życia.

Wskaźniki produktu:

- ✓ aktywne ferie i wakacje,
- ✓ imprezy kulturalne, sportowe, rekreacyjne,
- ✓ zajęcia pozalekcyjne,
- ✓ zajęcia dydaktyczno- wyrównawcze,
- ✓ zajęcia świetlicowe,
- ✓ pomoc rzeczowa i materialna,
- ✓ wolontariat,
- ✓ powstanie punktów doradztwa i poradnictwa (poradnie pedagogiczno-psychologiczne),
- ✓ kawiarenki internetowe,
- ✓ akcje edukacyjne i promocyjne.

Wskaźniki rezultatu:

- ✓ ilość dzieci i młodzieży uczestniczących w aktywnych feriach i wakacjach,
- ✓ ilość dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych i kółkach zainteresowań,
- ✓ wolontariat,
- ✓ ilość dzieci i młodzieży uczestnicząca w imprezach i wyjazdach integracyjnych,
- ✓ nowe formy zajęć pozalekcyjnych i świetlicowych,
- ✓ poprawa warunków życiowych dzieci i młodzieży,
- ✓ Wzrost świadomości w zakresie bezpieczeństwa, uzależnień i agresji oraz ułatwienie dostępu do sieci doradztwa i poradnictwa pedagogiczno-psychologicznego.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, biblioteki, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, placówki opieki zdrowotnej, GKRPA.

Środki Finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych itp.

Cel strategiczny 4

Zapobieganie i ograniczenie patologii oraz wykluczenia społecznego.

Cel ten przyczyni się do zmniejszenia alkoholizmu, przemocy domowej oraz innych patologii w rodzinach. Wpłynie na poprawę wizerunku rodziny, ograniczenie bezrobocia oraz zniwelowanie wykluczenia społecznego.

Cele operacyjne:

- 4.1. Rozwój działalności informacyjnej i edukacyjnej dot. uzależnień i przemocy.
- 4.2. Zwiększenie zakresu wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnienia i/lub przemocy w rodzinie.
- 4.3. Ograniczenie skutków ubożenia społeczeństwa.
- 4.4. Integracja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zadania:

- ✓ utworzenie poradni oraz punktów poradnictwa pedagogiczno- psychologicznego,
- ✓ zwiększenie dostępu do informacji,
- ✓ organizacja warsztatów podnoszących samoocenę i motywację do aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ organizowanie kursów i szkoleń w celu podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych,
- ✓ udzielanie pomocy- interwencja nakierowana na zapewnienie bezpieczeństwa, tworzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy,
- ✓ utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- ✓ zmiana trybu życia mieszkańców,
- ✓ organizowanie spotkań i imprez integracyjno informacyjnych w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania zjawiskom patologicznym,
- ✓ tworzenie świetlic środowiskowych.

Wskaźniki produktu:

- ✓ spotkania, festyny i wyjazdy integracyjne,
- ✓ program profilaktyki,
- ✓ interwencja kryzysowa,
- ✓ opieka profilaktyczna,
- ✓ zajęcia świetlicowe,
- ✓ kursy i szkolenia,
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy,
- ✓ akcje edukacyjne i promocyjne.
- ✓ punkty doradztwa i poradnictwa.

Wskaźniki rezultatu:

- ✓ podniesienie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej ,
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy,
- ✓ objęcie opieką profilaktyczną,
- ✓ zorganizowanie imprez i akcji integracyjnych w zakresie przeciwdziałania patologiom,
- ✓ udzielenie porad i konsultacji,
- ✓ zmiana trybu życia mieszkańców,
- ✓ skierowanie na leczenie odwykowe.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, biblioteki, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, placówki opieki zdrowotnej, GKRPA.

Środki Finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, GKRPA itp.

IX. Analiza SWOT

Jednym z najważniejszych elementów budowania strategii jest wyodrębnienie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w gminie Wierzbica. W tym celu wykorzystano narzędzie badawcze jakim jest analiza SWOT, która polega na analizie istniejącego potencjału gminy, realizowanych zadań i możliwości rozwojowych niezależnych, lub zależnych w niewielkim stopniu od otoczenia (mocne i słabe strony) oraz na analizowaniu tych obszarów na zewnątrz gminy, które wpływają na jej funkcjonowanie (szanse i zagrożenia).

W analizie SWOT wyróżniamy następujące elementy:

Mocne strony - to pozytywne zjawiska wynikające z samej organizacji, wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę (np. wysoki poziom wiedzy kadry, znajomość lokalnych uwarunkowań)

Słabe strony - to negatywne zjawiska wpływające na ograniczenie szans i możliwości rozwojowych organizacji, na które ma ona wpływ. Wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę (np. słaba komunikacja wewnętrzna, brak koordynacji działań).

Szanse - to pozytywne zjawiska, które stwarzają możliwości rozwojowe i szansę pozytywnej zmiany.

Zagrożenia - to negatywne zjawiska, wszystko to, co stwarza niebezpieczeństwo niekorzystnej zmiany.

Dokonano następującego wyboru poszczególnych dziedzin do tabel analizy SWOT:

- Integracja i poprawa warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych.
- Pobudzenie aktywności oraz wzrost zaradności życiowej rodzin.
- Wyrównywanie szans życiowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży.
- Zapobieganie i ograniczenie patologii oraz wykluczenia społecznego.

Tabela Nr 20 Analiza SWOT- „Integracja i poprawa warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych”

Mocne strony	Słabe strony
✓ Doświadczenie życiowe ✓ Znajomość tradycji i historii ✓ Dużo wolnego czasu ✓ Dużo chęci do podejmowania różnego rodzaju działań.	✓ Ograniczone środki finansowe (niskie dochody z rent i emerytur) ✓ Utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej (słabe połączenia komunikacyjne) ✓ Brak dostępu do obiektów użyteczności publicznej (bariery architektoniczne) ✓ Brak ośrodków wsparcia oraz poradnictwa dla osób starszych i niepełnosprawnych ✓ Wykluczenie ich z życia społecznego ✓ Ograniczona ilość usług opiekuńczych. ✓ Brak domów pomocy społecznej ✓ Niewystarczająca integracja ze środowiskiem ✓ Brak miejsc spotkań osób starszych i niepełnosprawnych
Szanse	Zagrożenia
✓ Chęć wykazania swoich umiejętności kulturowych ✓ Chęć nawiązania współpracy z innymi instytucjami i organizacjami ✓ Możliwość pozyskiwania środków na rozwój i aktywizację ✓ Stworzenie możliwości zagospodarowania czasu wolnego ✓ Organizowanie ośrodków wsparcia, miejsc spotkań i poradnictwa ✓ Rozwój wolontariatu i usług opiekuńczych ✓ Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych ✓ Zwiększenie dostępu do informacji ✓ Rozwój specjalistycznej opieki zdrowotnej	✓ Brak wzorców do naśladowania i praktyk ✓ Niechęć do przejmowania ich tradycji i kultury ✓ Izolowanie od rodziny i otoczenia ✓ Brak środków finansowych do poprawy zdrowia ✓ Brak pomocy ze strony społeczeństwa

Opracowanie własne na podstawie danych wypracowanych na warsztatach.

Tabela Nr 21 Analiza SWOT- „Pobudzenie aktywności oraz wzrost zaradności życiowej rodzin”

Mocne strony	Słabe strony
✓ Dbłość o tradycje rodzinne ✓ Rodziny pokoleniowe ✓ Znajomość występowania problemów społecznych ✓ Bogactwo, różnorodność i wysoka jakość zasobów przyrodniczych i krajobrazowych ✓ Wzrost aktywności społecznej ✓ Pomoc i opieka osób starszych w wychowaniu dzieci-wnuków	✓ Wysoki poziom bezrobocia w tym „ukrytego”, ograniczona ilość miejsc pracy oraz mała mobilność mieszkańców. ✓ Niski poziom wykształcenia oraz brak placówek aktywizacji osób bezrobotnych ✓ Mała ilość zakładów pracy ✓ Słaby rozwój przemysłu oraz brak terenów inwestycyjnych ✓ Brak placówek wspierających rodziny ✓ Utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej ✓ Patologie i alkoholizm w rodzinie ✓ Ograniczone środki finansowe i ubóstwo rodzin ✓ Niezaradność i roszczeniowe postawy mieszkańców ✓ Niewystarczająca opieka przedszkolna (1 przedszkole) ✓ Brak organizacji czasu wolnego i integracji społeczeństwa ✓ Brak placówek umożliwiających zmianę lub podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców.
Szanse	Zagrożenia
✓ Stworzenie rodzinnych miejsc spotkań oraz powstanie klubów integracji społecznej ✓ Stworzenie poradnictwa prawnego i psychologicznego dla osób ubogich i bezrobotnych ✓ Stworzenie Mini Przedszkoli ✓ Aktywizacja osób i rodzin ✓ Rozwijający się rynek pracy ✓ Współpraca z PUP oraz innymi organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (organizowanie kursów, szkoleń, robót publicznych itp.) ✓ Tworzenie zachęt dla inwestorów i wspieranie przedsiębiorczości na terenie gminy. ✓ Możliwość utworzenia gospodarstw agroturystycznych ✓ Możliwość pozyskiwania środków na rozwój i aktywizację ✓ Możliwość rozwoju usług medycznych oraz placówek aktywizacji ✓ Podnoszenie motywacji do działania	✓ Utrzymująca się wysokie bezrobocie ✓ Wyjazdy zagraniczne-rozpad rodzin ✓ Postępujący proces starzenia się mieszkańców ✓ Migracje osób młodych i wykształconych

Opracowanie własne na podstawie danych wypracowanych na warsztatach.

Tabela Nr 22 Analiza SWOT- „Wyrównywanie szans życiowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży”

Mocne strony	Słabe strony
✓ Aktywna i chętna młodzież ✓ Rozwinięte zaplecze edukacyjne w zakresie kształcenia na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. ✓ Odpowiednia infrastruktura do rozwoju sportu ✓ Atrakcyjne turystyczne tereny ✓ Funkcjonowanie gminnej i szkolnych bibliotek	✓ Ograniczone możliwości wypoczynku, wyjazdów oraz spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży (kolonie, półkolonie, zajęcia sportowe, koła zainteresowań itp.) ✓ Ograniczona oferta zajęć wyrównawczych, korekcyjno- kompensacyjnych itp. ✓ Ograniczony dostęp do nowoczesnych technologii ✓ Dysproporcje społeczno- ekonomiczne dzieci i młodzieży ✓ Brak środków na zajęcia pozalekcyjne w szkołach ✓ Zagrożenie patologiami społecznymi ✓ Niewystarczająca ilość placów zabaw dla dzieci ✓ Brak szkolnictwa ponadgimnazjalnego
Szanse	Zagrożenia
✓ Młodzież aktywna fizycznie i społecznie ✓ Stworzenie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego (świetlice środowiskowe, koła zainteresowań itp.) ✓ Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z ukierunkowanym programem zajęć na zdobywanie wiedzy o regionie i kraju (kolonie, półkolonie, biwaki, wycieczki itp.) ✓ Współpraca międzynarodowa i możliwość pozyskiwania środków finansowych z różnych funduszy ✓ Rozwój wolontariatu i zdolności społecznych ✓ Tworzenie poradni oraz punktów poradnictwa pedagogiczno- psychologicznego ✓ Rozwój systemu edukacji i poprawa dostępu do niej oraz możliwość kształcenia na odległość	✓ Narastająca przestępczość, przemoc i agresja wśród dzieci i młodzieży ✓ Uzależnienia oraz demoralizacja dzieci i młodzieży ✓ Emigracja osób młodych ✓ Brak wzorców i zachowań prospołecznych ✓ Uleganie negatywnym wpływom grup rówieśniczych

Opracowanie własne na podstawie danych wypracowanych na warsztatach.

Tabela Nr 23 Analiza SWOT- „Zapobieganie i ograniczenie patologii oraz wykluczenia społecznego”

Mocne strony	Słabe strony
✓ Znajomość występowania problemów społecznych ✓ Dbłość o tradycje rodzinne ✓ Wzrost aktywności społecznej ✓ Prężnie działająca Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	✓ Niezaradność życiowa ✓ Utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia ✓ Mała ilość zakładów pracy ✓ Słaby rozwój przemysłu oraz brak terenów inwestycyjnych ✓ Brak placówek wspierających rodziny ✓ Patologie i alkoholizm w rodzinie ✓ Ograniczone środki finansowe i ubóstwo rodzin ✓ Brak organizacji czasu wolnego i integracji społeczeństwa
Szanse	Zagrożenia
✓ Tworzenie poradni oraz punktów poradnictwa pedagogiczno-psychologicznego ✓ Możliwość pozyskiwania środków finansowych z różnych funduszy ✓ Zwiększenie dostępu do informacji ✓ Realizacja działań profilaktycznych i edukacyjnych w celu integracji osób i rodzin z grupy szczególnego ryzyka ✓ Zmiana trybu życia mieszkańców ✓ Tworzenie świetlic środowiskowych	✓ Narastająca przestępczość, przemoc i agresja ✓ Uzależnienia oraz demoralizacja społeczeństwa ✓ Utrzymujące się wysokie bezrobocie ✓ Wyjazdy zagraniczne-rozpad rodzin ✓ Brak wzorców i zachowań prospołecznych ✓ Uleganie negatywnym wpływom ✓ Długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej

Opracowanie własne na podstawie danych wypracowanych na warsztatach.

X. Zarządzanie realizacją strategii

Proces wdrażania strategii oparty jest na zasadach: jawności życia publicznego, odpowiedzialności premiantalnej za wykonywanie zadań oraz wieloletniego planowania. Strategia będzie wdrażana przez wyznaczone do tego podmioty.

Wdrażanie elementów strategii jest procesem ciągłym. Obejmuje przyjęcie wszystkich założonych celów. Kolejny etap prac to weryfikacja istniejących problemów społecznych i dostosowanie do nich odpowiednich celów i działań. Równolegle zostanie wdrożony mechanizm pomiaru i oceny postępów we wdrażaniu strategii.

Przyjęte w Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica cele i zadania są spójne z dokumentami szczebla regionalnego (lokalnego), powiatowego i krajowego wymienionymi oraz opisanymi w dziale II niniejszej strategii. Założenia i cele przedmiotowej strategii są również zgodne z założeniami Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

System zarządzania realizacją strategii określa organizację, zasady i sposoby wdrażania strategii i jej monitorowania. System ten jest bardzo ważnym elementem planowania strategicznego i operacyjnego, który decyduje o powodzeniu i dynamice procesu realizacji strategii.

W ramach monitoringu realizacji strategii dokonuje się przeglądu celów i zadań strategicznych oraz osiągania zaplanowanych rezultatów a także postępów i trudności w realizacji strategii. Monitoring strategii prowadzi Zespół Wdrożeniowy powołany Zarządzeniem Nr 62/08 Wójta Gminy Wierzbica z dnia 12 grudnia 2008r.

System oceny i aktualizacji strategii zakłada możliwość wprowadzenia zmian w dokumencie strategicznym. Zmiany będą proponowane przez Zespół Wdrażający po konsultacji z Zespołem ds. Społecznych oraz zatwierdzane przez Radę Gminy.

System zarządzania realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się ze współpracujących ze sobą podmiotów zarządzających realizacją strategii:

Wójt– odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz funkcjonowanie Zespołu Wdrożeniowego oraz Zespołu ds. Społecznych.

Zespół Wdrożeniowy– to kilkuosobowy zespół o charakterze operacyjnym. Zadaniem Zespołu jest koordynacja wdrażania strategii oraz stała weryfikacja osiągania zaplanowanych wskaźników realizacji (produktu, rezultatu oddziaływania).

W skład Zespołu Wdrożeniowego wchodzi:

- 1) Jadwiga Tywoniuk - Koordynator
- 2) Stanisław Dębowiak - Członek
- 3) Urszula Bartniczuk - Członek
- 4) Marianna Łakuta - Członek
- 5) Bożena Buch - Członek
- 6) Beta Kołodziej- Greszta- Członek

Zespół ds. Społecznych– to grupa robocza funkcjonująca przy Wójcie jako ciało doradczo- opiniujące, której członkowie reprezentują różne środowiska społeczne mieszkańców gminy.

Zadaniem Zespołu jest monitorowanie problemów i działań społecznych oraz ocena stopnia realizacji strategii.

W skład Zespołu ds. Społecznych wchodzi:

- 1) Mieczysława Sołtys- Dyrektor Zespołu Szkół w Wierzbicy
- 2) Katarzyna Hanc – Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Wierzbica
- 3) Leokadia Zawisza – Nauczyciel
- 4) Lucyna Guz- Radna Rady Gminy Wierzbica
- 5) Zbigniew Korniak- Sołtys, Radny RG Wierzbica
- 6) Wioletta Skomorowska- Pracownik Socjalny OPS w Wierzbicy
- 7) Marianna Łakuta -Przewodnicząca Gminnego Koła Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Wierzbicy
- 8) Wanda Mazurek- Pielęgniarka środowiskowa
- 9) Anna Socha- Kierownik Gminnej Biblioteki Publicznej w Wierzbicy
- 10) Wiesław Stępiak- emerytowany policjant, członek Zarządu Klubu Sportowego „Ogniwo” Wierzbica
- 11) Ewa Okoń- Referent OPS w Wierzbicy
- 12) Małgorzata Oreszczuk- Pedagog szkolny
- 13) Henryk Kamiński- lokalny przedsiębiorca
- 14) Krzysztof Winiarski- Inspektor Urzędu Gminy Wierzbica

10.1. Określenie odpowiedzialnych za koordynację realizacji strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych i niepublicznych działających na polu polityki społecznej w gminie.

Efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze będzie zależała od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem. Ma to szczególnie istotne znaczenie w przypadku pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych Unii

Europejskiej, gdzie preferowane będą działania na dużą skalę, rozwiązujące problemy zasadnicze dla społeczności lokalnej. Przy realizacji takich projektów niezbędne jest porozumienie i współpraca pomiędzy partnerami, określenie wspólnych koncepcji realizacyjnych i przygotowanie odpowiedniej dokumentacji. Należy podkreślić, że wdrażanie odbywać się będzie przy aktywnym udziale podmiotów samorządowych, pozarządowych, ale przede wszystkim samej społeczności, która najlepiej wie jakie są potrzeby i jak je najlepiej zespolic.

Zidentyfikowani partnerzy, którzy powinni współpracować w realizacji strategii:

- Urząd Gminy Wierzbica
- Gminna Biblioteka Publiczna w Wierzbicy
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy
- Placówki oświatowe
- Klub sportowy z terenu gminy
- Przedsiębiorcy z terenu gminy
- Posterunek Policji w Wierzbicy
- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Wierzbicy
- Urząd Wojewódzki w Lublinie
- Starostwo Powiatowe w Chełmie
- Powiatowy Urząd Pracy w Chełmie
- Urząd Marszałkowski w Lublinie
- Wydział Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie
- Organizacje pozarządowe
- Parafie
- PFRON, PCPR oraz inni partnerzy.

10.2. Zdefiniowanie wskaźników monitorowania strategii

Bazą informacji będą dane statystyczne GUS, instytucji i organizacji, a także grup i środowisk biorących udział w programach związanych z realizacją poszczególnych celów strategii.

Wskaźnikami oceny monitorowania strategii będą między innymi:

- ilość obiektów użyteczności publicznej, w których zlikwidowane zostały bariery architektoniczne dla osób starszych i niepełnosprawnych,

- wzrost nowo powstałych podmiotów gospodarczych w gminie,
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- ilość osób, którym udało się wyjść z uzależnień (alkoholizm),
- ilość osób, którym udało się skutecznie pomóc (ofiaram przemocy domowej),
- ilość zorganizowanych szkoleń, konferencji dotyczących podnoszenia kwalifikacji,
- liczba zorganizowanych imprez integracyjnych i spotkań dla społeczności lokalnej,
- jakość świadczonych usług w ramach podjętych przedsięwzięć.

10.3. Źródła finansowania strategii

Nierealne jest jednoznaczne określenie źródła finansowania realizacji strategii na przestrzeni siedmiu lat. Ważne jest jednak aktywne poszukiwanie środków, z których finansować będzie można zadania dążące do osiągnięcia celów strategii. Poza środkami budżetowymi istotne znaczenie będą miały środki z takich źródeł jak: fundusze celowe, fundusze ze struktur Unii Europejskiej, fundusze działające na rzecz zwalczania poszczególnych problemów społecznych. Istotne będą także środki na realizację szczegółowych problemów w sferze polityki społecznej.

Ewentualne źródła finansowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

- budżet gminy;
- budżet państwa;
- środki pochodzące z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej;
- środki własne organizacji pozarządowych;
- sponsorzy;
- odpisy z podatków na rzecz organizacji pożytku publicznego;
- fundusze celowe.

Źródła finansowania będą określone szczegółowo w konkretnych projektach dotyczących poszczególnych problemów społecznych.

10.4. System ewaluacji Gminnej Strategii Rozwiązywania problemów społecznych do 2014 roku.

Ewaluacja jest problemem obejmującym monitorowanie i ocenę. System monitoringu opiera się na systematycznym zbieraniu danych dotyczących strategii i programów służącym do porównania wskaźnika osiągniętych z zakładanymi. Na podstawie danych uzyskiwanych w procesie monitoringu formułowane są ewentualne wnioski dotyczące zmian w strategii, a także dokonywana jest ocena realizowanych działań. Monitorowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powinno być obiektywne i rzetelne. Odbywać się ono będzie na dwóch poziomach:

- monitoringu zmiany sytuacji społecznej gminy;
- monitoringu realizacji celów Strategii.

Za ewaluację strategii odpowiedzialny będzie Zespół Wdrożeniowy, który zobowiązany będzie m.in. do:

1. Monitoringu wdrażania Strategii.
2. Oceny stopnia realizacji celów Strategii poprzez coroczną analizę wskaźników osiągnięcia celów i diagnozy społecznej dokonanej poprzez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.
3. Tworzenia zbiorów danych dotyczących uwarunkowań gminy i problemów społecznych.
4. Sporządzania raportu rocznego z postępów we wdrażaniu Strategii.
5. Przedstawiania raportu przedstawicielom instytucji i organizacji związanych z problemami społecznymi gminy.
6. Aktualizacji Strategii w przypadku zmiany sytuacji wewnętrznej gminy lub uwarunkowań zewnętrznych oraz nietrafności wyboru celów przynajmniej raz na dwa lata.

Zakończenie

Prezentowany dokument jest wynikiem pracy przedstawicieli wielu instytucji i organizacji związanych swoją działalnością z problemami społecznymi zawartymi w Strategii.

Wyszczególnione grupy problemowe nie obejmują wszystkich trudności występujących na terenie gminy, co nie znaczy, że pominięte problemy są nieważne. W Strategii zajęto się problemami, które są masowe i powszechne. Jak wynika z diagnozy i analizy społecznej gminy do największych problemów społecznych należą te, które wynikają z niepełnosprawności i starości, bezrobocia i ubóstwa, dysfunkcji rodziny oraz uzależnienia i przemocy domowej. Usuwanie tych problemów oraz zapobieganie ich rozszerzaniu się i powstawaniu jest rzeczą istotną, gdyż często nierozwiązany problem rodzi nowy o bardziej niekorzystnych skutkach. Ważne jest więc planowe ich likwidowanie. Możliwe jest to tylko przy współpracy i zaangażowaniu wielu podmiotów. Niniejsza Strategia jest podstawą do opracowania szczegółowych programów, poprzez których realizację zostaną osiągnięte cele prowadzące do podniesienia jakości życia mieszkańców gminy.

Plany zawarte w tym dokumencie obejmują najbliższe siedem lat. Jest to dość długi okres i pojawiające się w tym czasie przemiany gospodarcze i społeczne mogą wpłynąć na zmianę zakresu i rodzaju problemów społecznych, dlatego założono konieczność ciągłości prac nad Strategią w celu jej aktualizacji.

Spis tabel

Tabela 1. Dane o Gminie Wierzbica.....	37
Tabela 2. Rozmieszczenie ludności w gminie	37
Tabela 3. Ruch naturalny wg płci	39
Tabela 4. Małżeństwa	40
Tabela 5. Migracje ludności gminy	40
Tabela 6. Typy rodzin objętych pomocą społeczną	43
Tabela 7. Powody przyznawania pomocy	43
Tabela 8. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną.....	44
Tabela 9. Główne problemy społeczne w gminie Wierzbica.....	45
Tabela 10. Grupy problemów społecznych	46
Tabela 11. Bezrobotni wg płci z prawem do zasiłku i bez tego prawa	51
Tabela 12. Zarejestrowani bezrobotni wg wieku i płci	51
Tabela 13. Poziom wykształcenia bezrobotnych z terenu Gminy Wierzbica	52
Tabela 14. Bezrobotni w rozbiciu na okres zarejestrowania w PUP	53
Tabela 15. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	54
Tabela 16. Realizowane w 2007 roku formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych z terenu Gminy Wierzbica	55
Tabela 17. Formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych z terenu Gminy Wierzbica wg stanu na 30.09.2008r.	56
Tabela 18. Rodzaje prowadzonej na terenie gminy działalności	57
Tabela 19. Główne miejsca pracy w Gminie Wierzbica oraz liczba zatrudnionych w nich osób.....	58
Tabela 20. Analiza SWOT-„Integracja i poprawa warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych”	85
Tabela 21. Analiza SWOT-„Pobudzenie aktywności oraz wzrost zaradności życiowej rodzin”	86
Tabela 22. Analiza SWOT-„Wyrównywanie szans życiowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży”	87
Tabela 23. Analiza SWOT-„Zapobieganie i ograniczenie patologii oraz wykluczenia społecznego”	88